

Instituut voor de nationale rekeningen

**ACTUALISERING VAN DE STUDIE OVER DE
RUNDVLEESKOLOM**

DECEMBER 2013

PRIJZENOBSERVATORIUM

Actualisering van de studie over de rundvleeskolom

Inhoudstafel

Inleiding.....	3
1. Belang en kenmerken van de rundveehouderij	4
1.1. Algemeen	4
1.2. De financieel-economische situatie van de rundveehouder	8
1.2.1. Kosten en opbrengsten uit boekhoudkundige gegevens	8
1.2.2. Verloop van enkele belangrijke kostenposten	12
1.2.3. Verloop van de karkasprijzen	15
2. De verschillende schakels in de rundvleeskolom	17
2.1. De rundvleeskolom schematisch	17
2.2. Het economisch belang en de rendabiliteit van de verschillende schakels in de rundvleesketen	19
2.2.1. Mengvoederfabrikanten (NACE 10.91).....	19
2.2.2. Veehandelaars (NACE 46.231).....	21
2.2.3. Slachthuizen en uitsnijderijen (NACE 10.11)	22
2.2.4. Detailhandel (NACE 47.11).....	24
3. Evolutie van de consumptieprijzen van rundvlees in België en de voornaamste buurlanden.....	28
3.1. Vergelijking van de consumptieprijzen voor rundvlees in België en in het buitenland	28
3.2. Evolutie van de consumptieprijzen van verschillende rundvleessoorten in België.....	30
3.3. Evolutie van de gemiddelde prijs van dunne lende volgens het soort verdeler.....	31
4. Analyse van de prijstransmissie in de rundvleesketen	33
5. Conclusie	37

INLEIDING

De rundvee-, melkvee- en varkenshouders werden de laatste jaren geconfronteerd met opwaarts georiënteerde prijzen van diervoeders. Gezien de opbrengstprijzen van de dierlijke productie niet in dezelfde mate gestegen zijn, kwam de rendabiliteit van de betrokken landbouwers in bepaalde periodes onder druk te staan.

Op initiatief van de federale minister bevoegd voor Landbouw, mevrouw Laruelle, werd besloten om de eerder gemaakte studies over de rundvlees-, zuivel- en varkensvleeskolom te actualiseren, en dat in die volgorde.

Teneinde de studie “Analyse van de kosten en prijzen in de verschillende schakels van het productieproces van rundvlees”, daterend van februari 2009¹, te actualiseren, werden niet enkel de statistische data geüpdatet, maar werden ook bilaterale ontmoetingen georganiseerd door het Prijzenobservatorium met vertegenwoordigers van alle schakels binnen de rundvleesketen².

De geactualiseerde nota is als volgt opgebouwd:

In het eerste hoofdstuk wordt in het algemeen het belang van de rundvleessector geschetst, met daarbij in het bijzonder aandacht voor de financiële situatie van de rundveehouder, de eerste schakel in de rundvleeskolom.

In het tweede hoofdstuk wordt uiteengezet hoe de rundvleeskolom in België werkt, waarbij ook het economische belang en de marges van de verschillende schakels aan bod komen.

Het volgende hoofdstuk focust op de evolutie van de consumptieprijzen voor rundvlees in België en de buurlanden. Volgende vragen komen aan bod: evolueren de Belgische consumptieprijzen van rundvlees anders dan in de buurlanden? Hoe bewegen de consumptieprijzen van de verschillende soorten rundvlees in België? In hoeverre is er in België sprake van een verschillend prijszettingsgedrag naargelang het soort verkoopkanaal?

In het vierde hoofdstuk wordt via een vereenvoudigd model het prijstransmissiemechanisme besproken doorheen de hele keten. Er wordt onderzocht in hoeverre de evolutie van de consumptieprijs van rundvlees een weerspiegeling is geweest van het verloop van de verschillende kostprijscomponenten.

Tot slot worden de voornaamste conclusies van dit onderzoek samengevat.

Parallel aan de totstandkoming van voorliggende studie heeft het ketenoverleg van de rundvleessector, onder het duo-voorzitterschap van Comeos en FWA, het initiatief genomen om een interprofessioneel akkoord (IPA) af te sluiten. Het document met als titel “Interprofessioneel akkoord van de rundvleesketen over het in rekening brengen van extreme diervoederprijsschommelingen in commerciële onderhandelingen” werd ondertekend door alle schakels in de keten op 29 januari 2013. Vervolgens werd in samenwerking met de FOD Economie een alarmbelprocedure uitgewerkt waarbij de keten wordt samengebracht voor overleg. Het resultaat hiervan is opgenomen in bijlage.

¹ FOD Economie, “Analyse van de kosten en prijzen in de verschillende schakels van het productieproces van rundvlees”, februari 2009, http://economie.fgov.be/nl/modules/publications/analyses_studies/kosten_prijzen_productieproces_rundvlees.jsp.

² Boerenbond, Algemeen Boerensyndicaat (ABS), Fédération Wallonne de l’Agriculture (FWA), BEMEF (beroepsvereniging van de mengvoederfabrikanten), FEBEV (federatie van het Belgisch vlees), Comeos (federatie van handel en distributie) en vertegenwoordigers van de Vlaamse en Waalse overheden passeerden de revue.

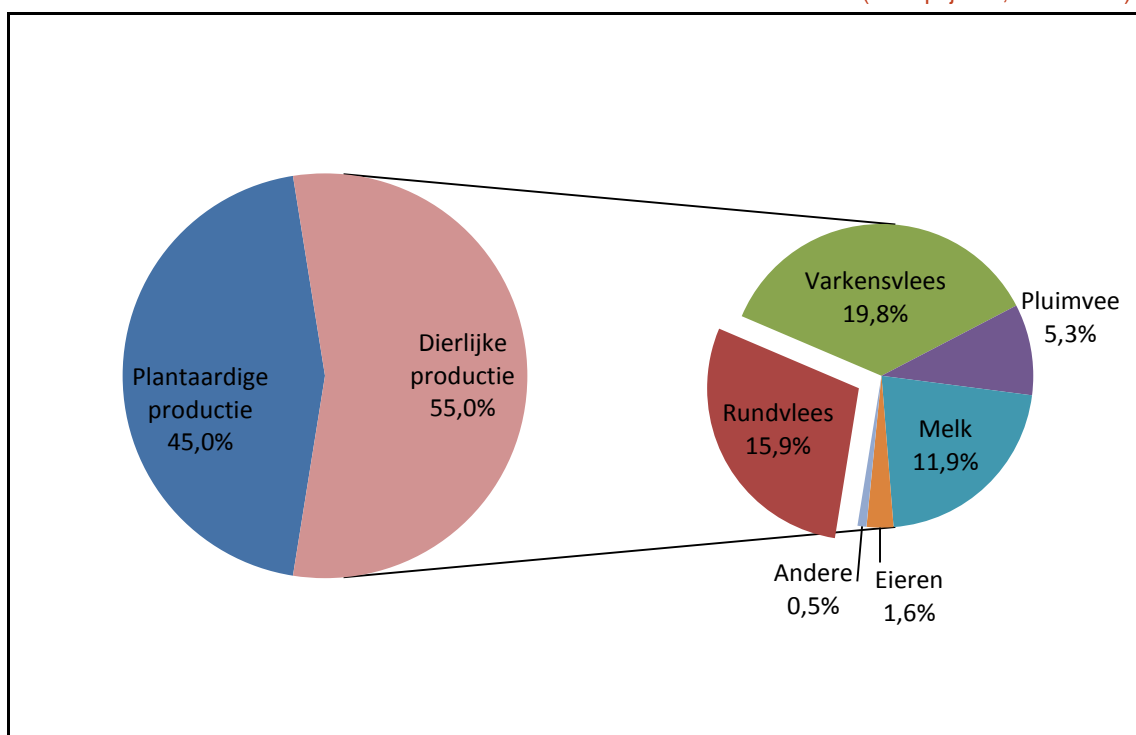
1. Belang en kenmerken van de rundveehouderij

1.1. Algemeen

Al jaren is de rundveesector een belangrijke tak van de Belgische landbouw. In de periode 2008 tot 2012 kwam de waarde van de productie gemiddeld uit op iets meer dan 1,1 miljard euro per jaar, wat neerkomt op 15,9 % van de totale productiewaarde van de Belgische landbouw. 57 % van de productiewaarde wordt voortgebracht in het Vlaamse Gewest, tegen 43 % in het Waalse Gewest. Aangezien de productie in het Brusselse Gewest zo goed als verwaarloosbaar is, wordt in het vervolg van deze studie enkel gefocust op de situatie in het Vlaamse en Waalse Gewest³.

Grafiek 1 Verdeling van de gemiddelde productiewaarde in de Belgische landbouw

(Basisprijzen⁴, 2008-2012)

Bron: FOD Economie, ADSEI

In 2012 telde België 22.993 rundveehouderijen⁵ met in totaal 2,5 miljoen runderen⁶. Tussen 2000 en 2012 is de rundveestapel ingekrompen met 18,3 % terwijl het aantal veehouderijen daalde met iets meer dan 40 %. In 2012 is de jaar-op-jaar afname van de veestapel (-3 % ten opzichte van 2011) iets minder uitgesproken dan de daling van het aantal rundveehouderijen (-4 %). Het gemiddeld aantal runderen per bedrijf is

³ De resultaten zijn afkomstig van ADSEI (FOD Economie), op basis van eigen gegevens en gegevens verstrekt door de Gewesten.

⁴ De resultaten worden berekend tegen factorkosten - of basisprijzen - dus rekening houdend met directe subsidies en directe belastingen op productie.

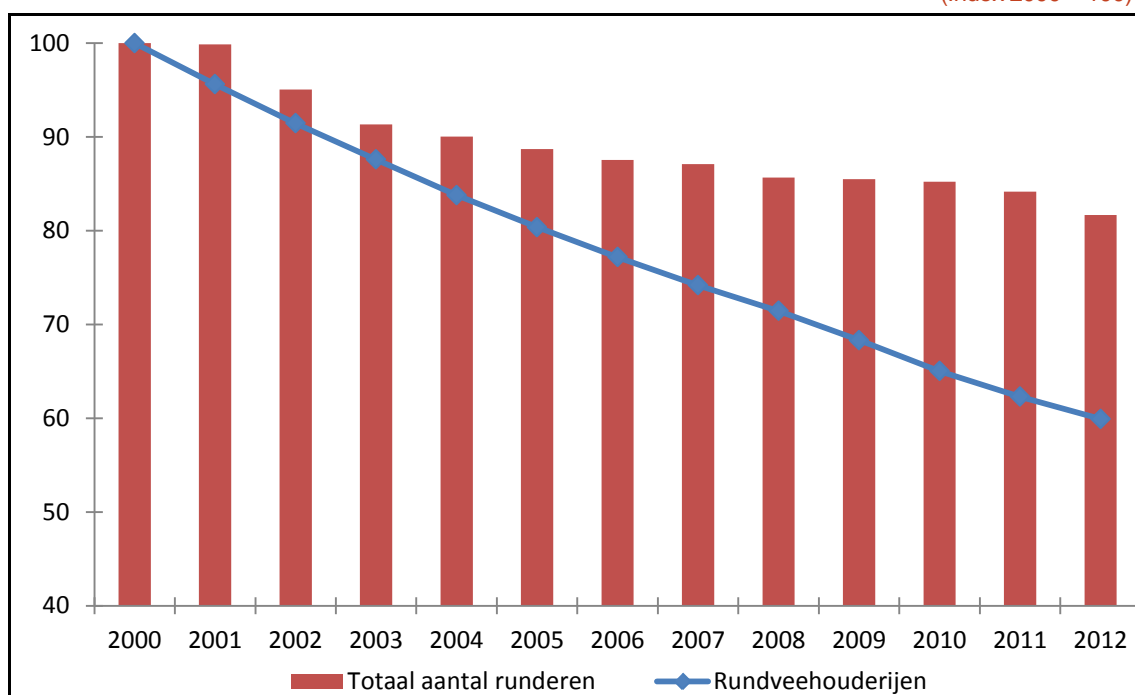
⁵ Rundveehouders kunnen zich toeleggen op runderen jonger dan 1 jaar (slachtkalveren of andere kalveren), op runderen ouder dan 1 en jonger dan 2 jaar (voor vetmesting of andere doeleinden) of op runderen ouder dan 2 jaar (voornamelijk melkkoeien en zoogkoeien maar ook vaarzen of jonge koeien die voor de eerste maal gekalfd hebben).

⁶ 30 % van de runderen is jonger dan 1 jaar, 20 % is tussen 1 en 2 jaar en 50 % is 2 jaar of ouder.

toegenomen, van 79 eenheden in 2000 tot 108 eenheden⁷ in 2012, hetgeen een stijging is van 37 % (2,6 % per jaar).

Grafiek 2 Veestapel en aantal veehouderijen in België

(Index 2000 = 100)

Bron: FOD Economie, ADSEI

De Belgische rundveestapel is qua aantal gelijk verdeeld tussen Vlaanderen en Wallonië. Er is echter een verschil in de samenstelling. De Waalse veestapel is meer gericht op zoogkoeien terwijl de Vlaamse veestapel op zijn beurt een groter aantal melkkoeien en dieren voor de slacht (kalveren, koeien van 1 jaar tot minder dan 2 jaar en vaarzen) telt⁸.

Op basis van cijfers van VLAM blijkt dat de Belgische consument in 2012 gemiddeld 32 kg vlees voor thuisverbruik kocht (inclusief gevogelte en wild), in 2005 was dat nog 33 kg. Het aandeel van rund- en kalfsvlees in het thuisverbruik van vlees is de afgelopen jaren verder gedaald, en bedroeg in 2012 nog 30,3 % (komende van 33,1 % in 2005)⁹. Uit de bevoorradingsbalans van ADSEI blijkt dat het bruto-verbruik van vlees (inclusief gevogelte en wild, maar ook rekening houdend met verwerkte producten, verliezen in de keten en niet alleen thuisverbruik) in 2010 uitkwam op 90 kg/inwoner in België, komende van 96 kg/inwoner in 2005. Het aandeel rund- en kalfsvlees daarin nam af van 21 % in 2005 tot 20 % in 2010. Zowel de meer recente statistieken van VLAM als die van ADSEI geven aan dat de vleesconsumptie per inwoner in België daalt, evenals het aandeel rundvlees daarin. Ook op Europees niveau kan een daling vastgesteld worden van de rundvleesconsumptie per inwoner (-3 % tussen 2005 en 2009¹⁰). Op mondiaal niveau

⁷ Belgische rundvleesbedrijven zijn qua oppervlakte kleiner dan het gemiddelde in de EU27, maar hebben gemiddeld genomen meer runderen in bezit (EU FADN, "EU Beef farms report 2012", EC, 2013).

⁸ Zie bijlage 1, 2 en 3.

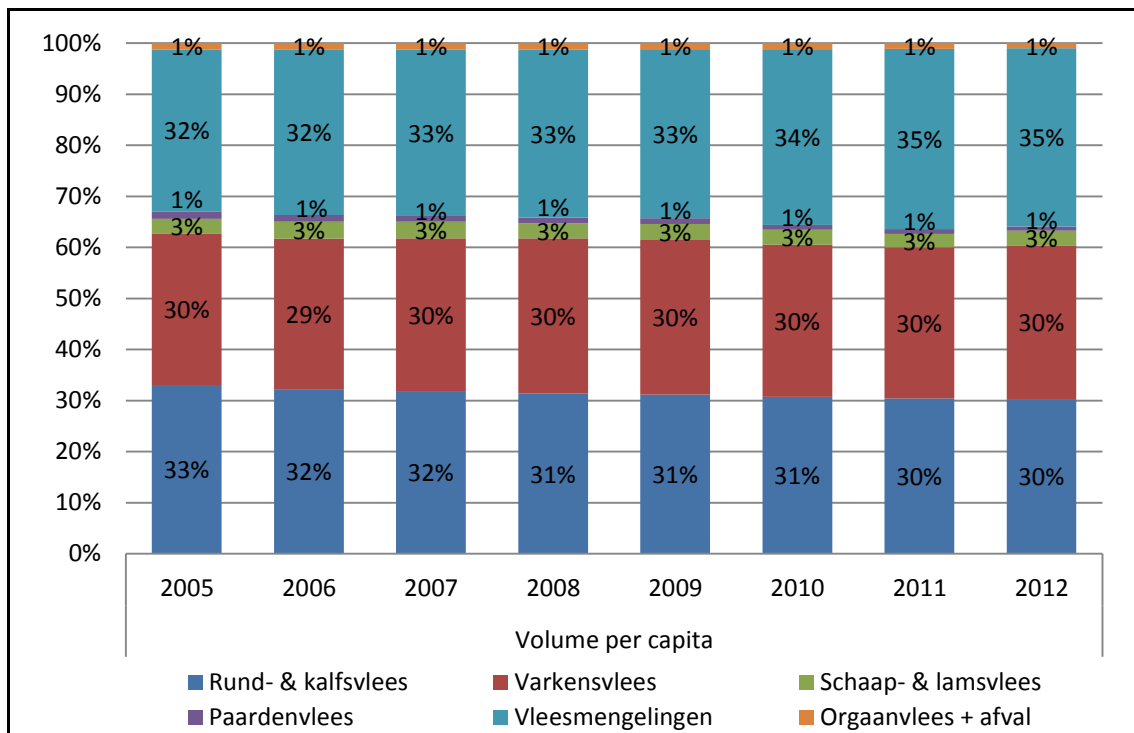
⁹ Het aandeel van vers rundvlees en kalfsvlees in het totale gezinsbudget voor voedingsproducten en dranken (dat zelf een steeds minder groot gewicht heeft in de totale gezinsbestedingen) is gedaald van 5,5 % in 1998 tot 3,3 % in 2012.

¹⁰ Food and Agriculture Organisation (FAO), "Statistics at FAO",

daarentegen is er eerder sprake van een stabilisatie. Opmerkelijk is de toename van de rundvleesconsumptie in Brazilië en China, met respectievelijk 5 % en 12 % tussen 2005 en 2009 (en ook op langere termijn is er een opwaartse tendens). Bovendien neemt door de toename van de wereldbevolking ook de totale wereldvraag naar rundvlees toe.

Grafiek 3 Aandeel per vleessoort in het thuisverbruik in België¹¹

(% van het totale volume)

Bron: GfK Panel Services Benelux via Vlam

Uit cijfers van VLAM blijkt dat de grootwarenhuizen¹² 42 % van de verkoop van vers rundvlees voor hun rekening nemen¹³. Iets meer dan een vierde van het verse rundvlees wordt verkocht via de speciaalzaken of slagers (28 % van het totale verkochte volume). Het overige verse rundsvlees wordt verkocht via buurtsupermarkten¹⁴ (ongeveer 18 %), hard discounters¹⁵ (6 %) en overige (onder andere markten en hoeveerverkoop). Het aandeel van de hard discounters in de verkoop van vlees in het algemeen nam de afgelopen jaren gestaag toe. In diezelfde periode zagen voornamelijk de slagers hun aandeel krimpen.

¹¹ De grafiek is gebaseerd op data verzameld door GfK Panel Services Benelux (marktonderzoekbureau). Het bureau volgt onder andere het thuisverbruik van voedingsmiddelen op bij 4.000 Belgische gezinnen.

¹² Carrefour Hyper/Market/GB, Delhaize De Leeuw, Colruyt, Makro, Cora, Match en Champion.

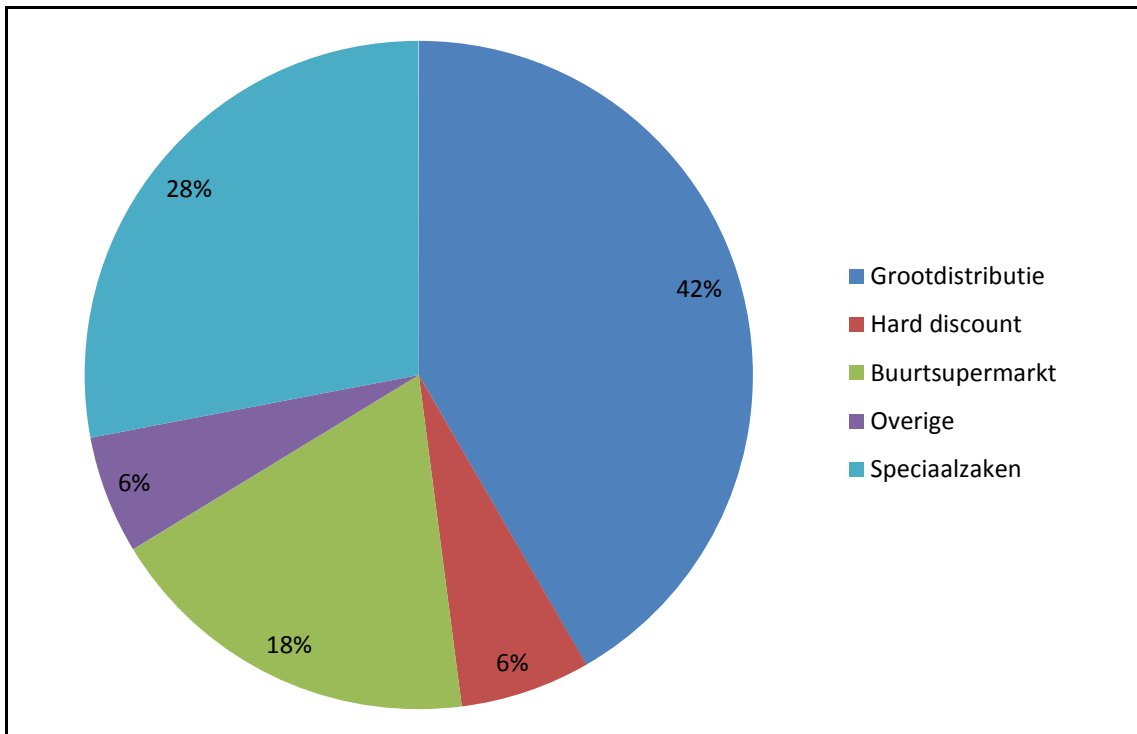
¹³ Om die reden zal in het vervolg van de studie gefocust worden op de grootwarenhuizen (en dus niet op de slagerijen).

¹⁴ Onder andere Carrefour Express, Proxy Delhaize, Okay.

¹⁵ Lidl en Aldi.

Grafiek 4 Verkoop van vers rundsvlees via verschillende distributiekanaalen in België

(% van het totale verkochte volume, 2012)

Bron: GfK Panel Services Benelux via VLAM

De totale Belgische uitvoer van rundvlees ten slotte, is toegenomen van 522 miljoen euro in 2000 tot 701 miljoen euro in 2012 (waarvan 76 % vers vlees¹⁶). Belgisch rundvlees wordt hoofdzakelijk uitgevoerd naar andere Europese landen, minder dan 1 % van de totale uitvoerwaarde in 2012 werd gerealiseerd in derde landen (extra-EU27, voornamelijk diepvriesvlees). Ter vergelijking: voor de hele Europese Unie kwam het exportaandeel van derde landen uit op 11 %¹⁷. In de beschouwde periode werd er in België jaarlijks een handelsoverschot geboekt (383 miljoen euro in 2012¹⁸). Ten opzichte van derde landen gaat het vanaf 2005 echter om een klein handelstekort, terwijl de Europese Unie als geheel vanaf 2011 opnieuw handelsoverschotten boekt ten opzichte van derde landen. België slaagt er vooralsnog niet in om meer rundvlees uit te voeren naar de groeimarkten buiten de Europese Unie.

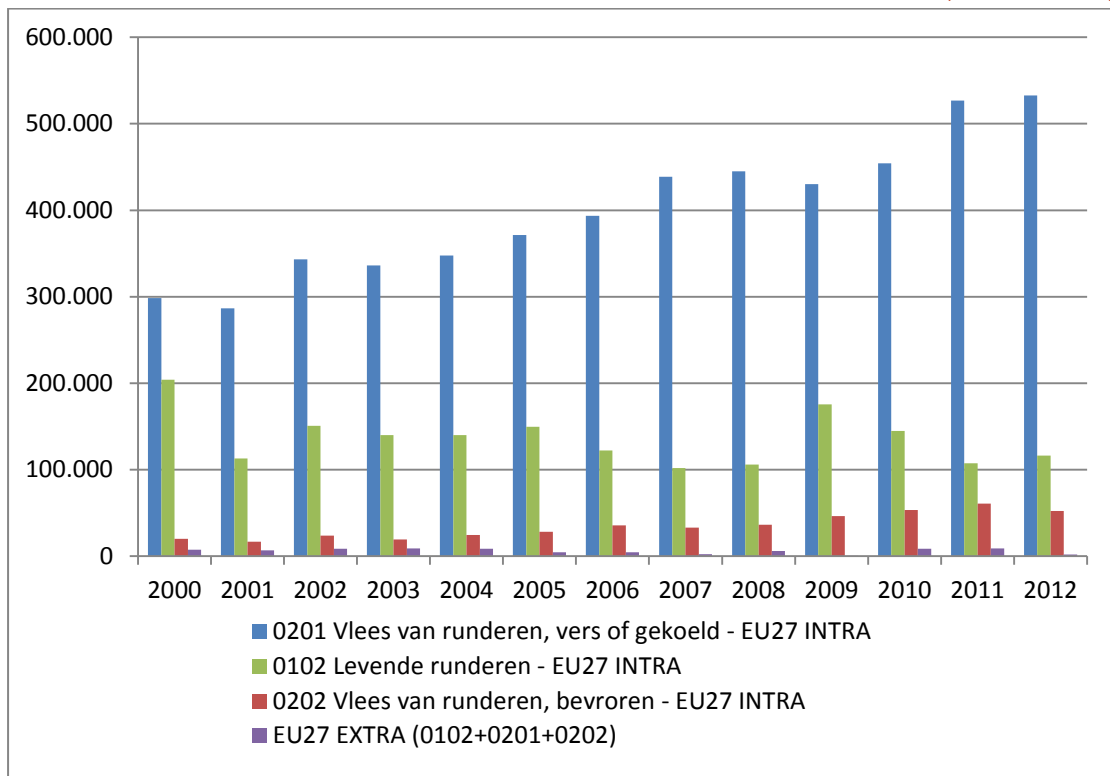
¹⁶ Terwijl de export van vers vlees in waarde toenam met 78 % tussen 2000 en 2012, bleef de stijging in volume beperkt tot 25 %.

¹⁷ In 2012 waren de voornaamste extra-communautaire uitvoerbestedingen voor de EU27 Turkije, Rusland, Libanon, Algerije, Kroatië en Zwitserland, met een aandeel van respectievelijk 29,2 %, 16,7 %, 6,6 %, 6,2 %, 5,7 % en 5,6 % in de totale extra-EU27 uitvoer. Het zijn Turkije, Rusland, Algerije en Zwitserland die het meeste hebben bijgedragen tot de toename van de totale extra-EU27 uitvoer tussen 2005 en 2012 (+189 %). De buurlanden Duitsland en Frankrijk zijn belangrijke uitvoerders naar deze landen: Duitsland naar Rusland en Zwitserland en Frankrijk naar Turkije en Algerije. Frankrijk slaagt er bovendien in om zijn aandeel in de totale EU-uitvoer naar deze landen te laten toenemen. Voor Duitsland lukt dit ook wat betreft de uitvoer naar Zwitserland, maar in de uitvoer naar Rusland verliest het aandeel ten voordele van Litouwen, Polen en Denemarken.

¹⁸ De invoer in waarde van rundvlees is meer dan verdubbeld tussen 2000 en 2012 (118 miljoen euro in 2000 tegenover 318 miljoen euro in 2012). De invoer van levende runderen is in deze periode het sterkst toegenomen (+272 %, tegenover +136 % voor vers rundvlees en +167 % voor diepvries rundvlees).

Grafiek 5 Totale Belgische uitvoer van Belgisch rundvlees

(In duizend euro)

Bron: Nationale Bank van België

1.2. De financieel-economische situatie van de rundveehouder

1.2.1. Kosten en opbrengsten uit boekhoudkundige gegevens¹⁹

Geaggregeerde gegevens over de kosten en opbrengsten van de Belgische rundvleeshouderij zijn niet beschikbaar. Het Departement Landbouw en Visserij van de Vlaamse overheid en de Direction de l'Analyse Economique Agricole van de Waalse overheid beschikken elk echter wel over hun eigen statistieken, welke methodologisch iets van elkaar verschillen. Beide instellingen hebben cijfergegevens gepubliceerd voor de periode 2006 tot en met 2011²⁰. Speciaal voor dit rapport werden extra berekeningen uitgevoerd door de Waalse en Vlaamse overheid.

Boerderijen gespecialiseerd in het vetmesten zijn hoofdzakelijk gevestigd in Vlaanderen, terwijl het fokken meer een Waalse specialiteit is. Als gevolg van de verschillende specialisatie per gewest verschilt ook de kostenstructuur per gewest. Gespecialiseerde rundvleesbedrijven zijn bovendien ook actief in andere bedrijfstakken (bv. graanteelt), en deze kosten en opbrengsten werden mee in rekening gebracht.

¹⁹ De definities van de verschillende kosten –en opbrengstenposten zijn terug te vinden in bijlage, evenals de detailgegevens van de boekhoudkundige resultaten.

²⁰ Voor Vlaanderen komen de gegevens uit het rapport "Economische resultaten van de Vlaamse land-en tuinbouw", departement Landbouw en Visserij, 2011-2012. Voor Wallonië komen de gegevens uit het rapport "Evolution de l'économie agricole et horticole de la Wallonie 2010-2011", Service public de Wallonie, 2012. De definities van de verschillende kostenposten zijn terug te vinden in bijlage.

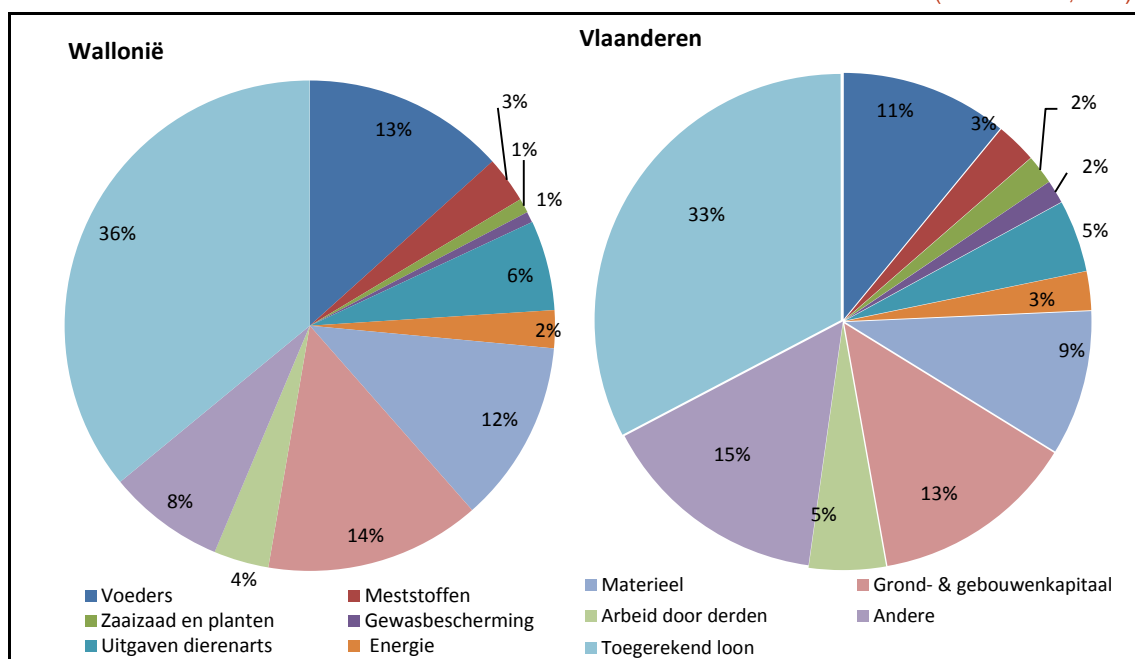
De totale kosten bestaan voornamelijk uit grond- en gebouwenkapitaal (13 à 14 %) en de kosten van diervoeder. Deze laatste vormen de voornaamste variabele kost. Het aandeel van de voederkost in de totale kosten bedraagt 13 % voor Waalse bedrijven en 11 % voor die in Vlaanderen. Van de andere kosten vertegenwoordigen kunstmest en zaaizaad samen meer dan 4 % van de totale kosten. Het aandeel van gewasbeschermingsmiddelen bedraagt minder dan 2 %. Omwille van de specificiteit van het witblauwe ras liggen ook de uitgaven voor diergeneeskundige zorgen hoog, en is deze kostenpost goed voor 5 % van de totale kosten in Vlaanderen en 6 % in Wallonië. De energiekosten, de werkzaamheden door derden en de materiaalkosten vertegenwoordigen respectievelijk ongeveer 2 à 3 %, 4 à 5 % en 9 à 12 % van de totale kosten.

De toegerekende kost voor gezinsarbeid heeft ook een grote invloed op de boekhoudkundige rendabiliteit van rundveebedrijven. Deze post is immers goed voor ongeveer een derde van de totale kosten in beide gewesten.

In Vlaanderen vallen 15 % van de totale kosten onder de post andere, waarin onder andere kosten uit andere bedrijfstakken vervat zitten (bijvoorbeeld de investeringskost in groene energie) en verzekeringskosten. In Wallonië is die kostenpost goed voor maar 8 % van de totale kosten.

Grafiek 6 Kostenstructuur van gespecialiseerde rundvleesbedrijven

(2006 – 2011, in %)

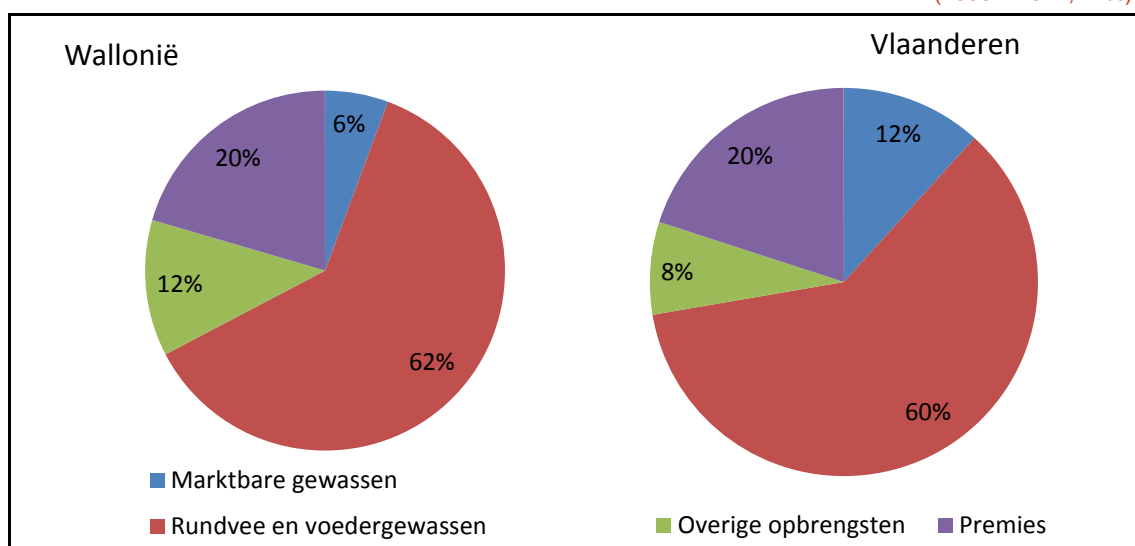

Bronnen: Vlaams en Waals Gewest

Gespecialiseerde rundvleesbedrijven in Vlaanderen en Wallonië realiseren ongeveer 60 % van de totale opbrengsten via de verkoop van rundvee en voedergewassen. Ongeveer 20 % van de opbrengsten bestaat uit premies onder andere in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (bedrijfstoeslag en gekoppelde steun via zoogkoeienpremie op basis van een zoogkoeienquotum²¹ per bedrijf)²². In Wallonië worden meer opbrengsten gegenereerd uit andere bedrijfstakken (onder overige opbrengsten), terwijl in Vlaanderen de verkoop van marktbaar gewassen relatief belangrijker is.

Grafiek 7 Opbrengstenstructuur van gespecialiseerde rundvleesbedrijven

(2006 – 2011, in %)

Bronnen: Vlaams en Waals Gewest

Met de boekhoudstatistieken uit de gewesten is het mogelijk om de financiële situatie van gespecialiseerde rundveebedrijven te beoordelen²³. De berekeningen voor de periode 2006-2011 gaan uit van de boekhoudgegevens van gespecialiseerde rundveebedrijven, waarvan de resultaten geëxtrapoleerd worden naar de volledige populatie. De volgende grafiek geeft een gedetailleerd overzicht van de uitgaven en de opbrengsten van deze rundveebedrijven tussen 2006 en 2011. Voor 2011 gaat het evenwel om voorlopige cijfers voor het Vlaamse Gewest.

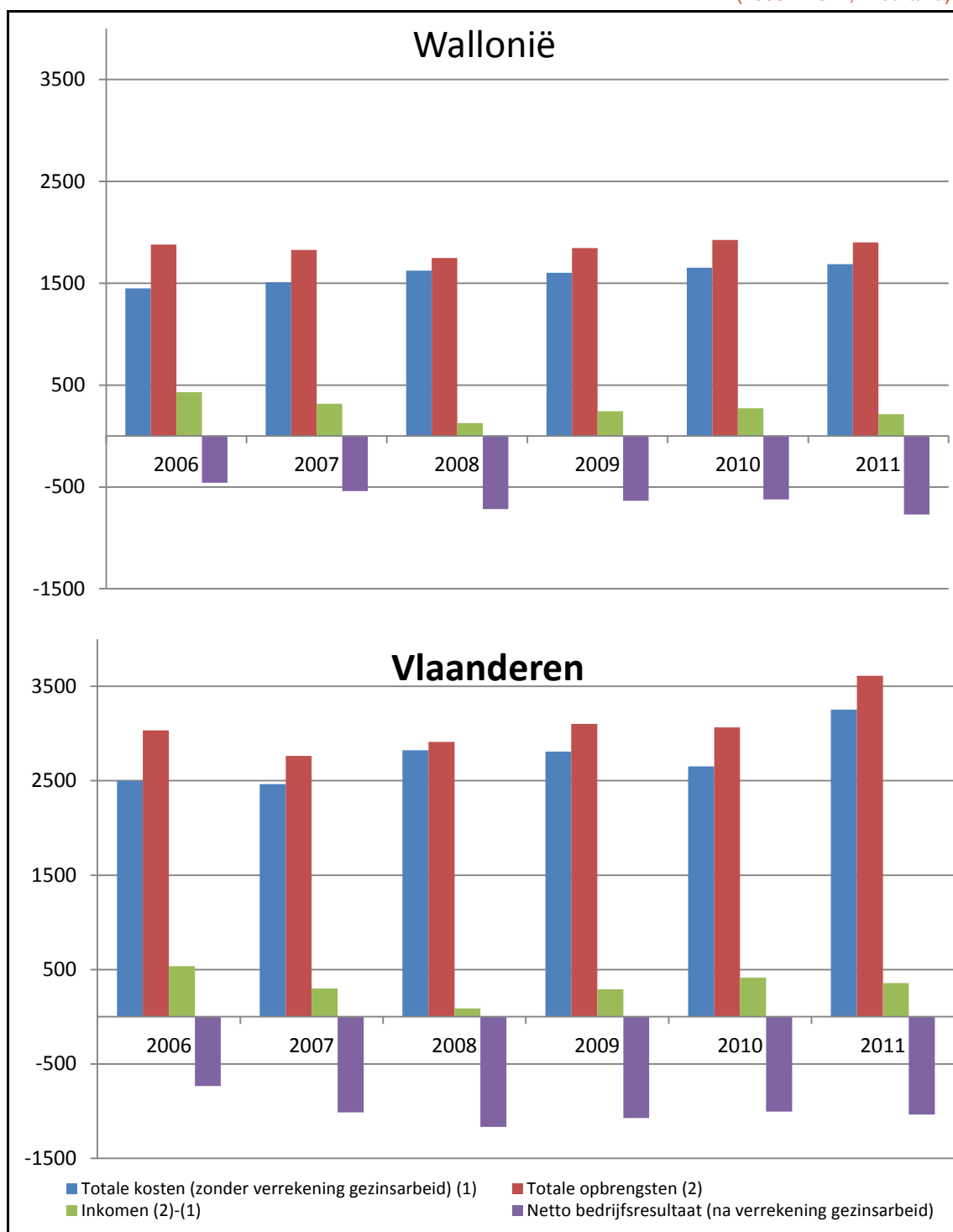
²¹ Dat is het maximum aantal vrouwelijke runderen waarvoor een landbouwer ieder jaar een zoogkoeienpremie kan krijgen.

²² Op 26 juni 2013 bereikten de Europese Commissie, de Europese Raad en het Europees Parlement een globaal akkoord over de hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Dit nieuwe GLB zal gedeeltelijk in 2014 in werking treden. Het politieke akkoord zal de volgende maanden definitief vastgelegd worden in wetgevende teksten. Aan de lidstaten zou nog steeds de mogelijkheid geboden worden om gekoppelde steun te verlenen aan bepaalde sectoren zoals voor rundvlees.

²³ Opgemerkt moet worden dat rundveebedrijven gespecialiseerd in fokken en vlees, ook extra activiteiten uitvoeren waarvan de kosten en inkomsten niet kunnen worden onderscheiden van die uit de hoofdactiviteiten.

Grafiek 8 Boekhoudkundige resultaten van gespecialiseerde rundveebedrijven

(2006 – 2011, in euro/ha)

Bronnen: Vlaams en Waals Gewest

Uit de grafieken blijkt dat de totale kosten, net als de totale opbrengsten, veel hoger liggen in Vlaanderen dan in Wallonië (in 2011 3.254 euro/ha en 3.611 euro/ha voor Vlaanderen, tegenover 1.686 euro/ha en 1.901 euro/ha voor Wallonië). De rundveeteelt heeft een veel intensiever karakter in Vlaanderen, waardoor per hectare meer kosten en opbrengsten gemaakt worden.

Tussen 2006 en 2011 stegen de totale opbrengsten met 19 % in Vlaanderen, terwijl de totale kosten (exclusief gezinsarbeid) sterker stegen, namelijk met 30 %. Ook in Wallonië

namen de kosten sneller toe dan de opbrengsten over de beschouwde periode. In Wallonië stegen de opbrengsten met 1 %, terwijl de totale kosten met 16 % de hoogte ingingen.

Deze opbrengsten in Vlaanderen en Wallonië zijn voldoende om de werkingskosten te dekken, maar volstaan niet om ook nog de gezinsarbeid te vergoeden. Het netto-bedrijfsresultaat dat rekening houdt met het toegerekend loon vertoont dan ook een tekort over de gehele beschouwde periode. In Vlaanderen was de financiële situatie het minst rooskleurig in 2008, waarna het tekort in 2009 en 2010 iets verminderde om in 2011 opnieuw lichtjes toe te nemen. Ook in Wallonië was 2008 een slecht jaar, maar liep het tekort in 2011 uiteindelijk nog hoger op. Op basis van een extrapolatie, blijkt dat de financiële situatie in 2012 enkel in Vlaanderen minder negatief was dan in 2011, terwijl in Wallonië het verlies iets groter werd.

Uit berekeningen van de Vlaamse overheid blijkt evenwel dat de spreiding van het inkomen van gespecialiseerde vleesveebedrijven groot is. Zo slaagde ongeveer 5 % van de bedrijven er in 2011 wel in om ook de gezinsarbeid volledig te vergoeden²⁴.

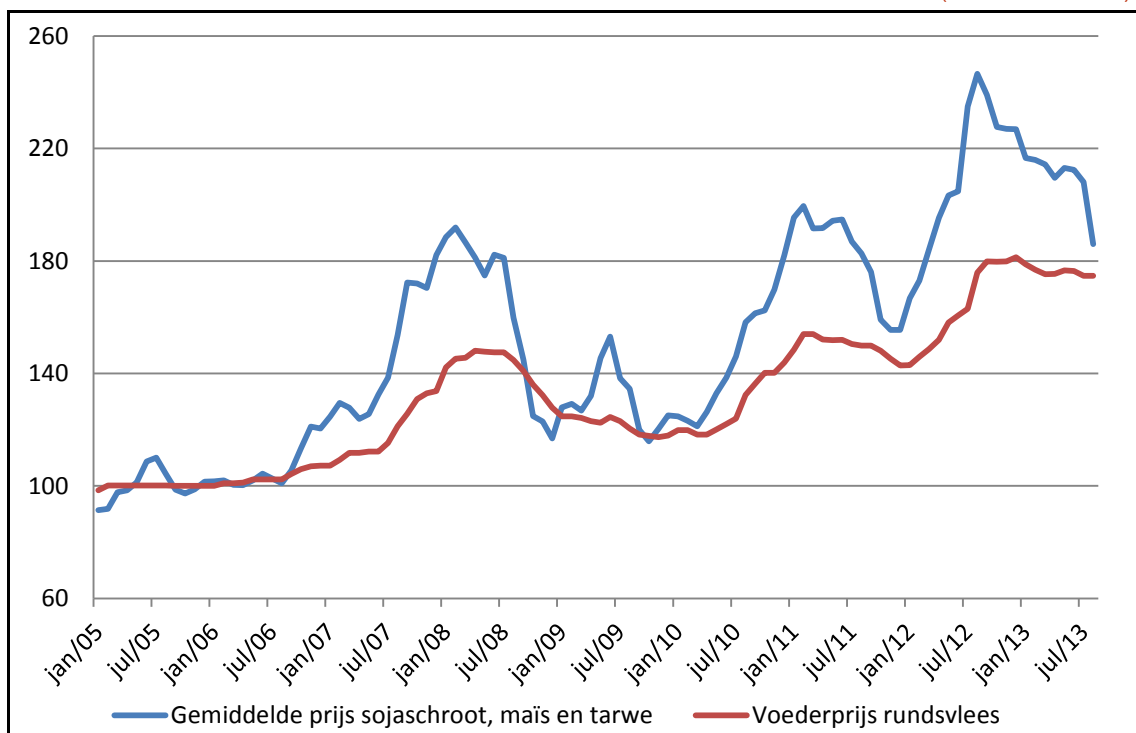
1.2.2. Verloop van enkele belangrijke kostenposten

De kostprijs van krachtvoeder, één van de voornaamste variabele kostenposten, is sterk afhankelijk van de prijzen van de onderliggende landbouwgrondstoffen (onder andere sojaschroot, maïs en tarwe worden gebruikt om dit voeder te produceren). Na de piekperiode in 2008, trad er onder invloed van de dalende prijzen voor landbouwgewassen een afkoeling op van de voederprijzen. Midden 2010 kwam daar echter, opnieuw onder impuls van hogere grondstofnoteringen, een einde aan en vanaf dan kostte het krachtvoeder voor de veehouder steeds meer. Na de prijsstabilisatie op hoog niveau in de eerste helft van 2011 waren de prijzen opnieuw opwaarts gericht vanaf begin 2012. In december 2012 bereikten de krachtvoederprijzen hun hoogtepunt in de beschouwde periode, met daarna licht dalende prijzen tijdens de eerste zeven maanden van 2013 (afgezien van kleine prijsstijgingen in april en mei). Midden 2013 lagen de voederprijzen bijna 80 % hoger dan in 2005. Er blijkt alvast een zekere correlatie te bestaan tussen de krachtvoederprijzen en de onderliggende grondstoffenprijzen.

²⁴ Meer gedetailleerde informatie hierover in bijlage 6.

Grafiek 9 Evolutie van de krachtvoederprijzen en de gemiddelde²⁵ prijs voor sojaschroot, maïs en tarwe

(Index 2005 = 100)

Bronnen: BEMEFA, IMF

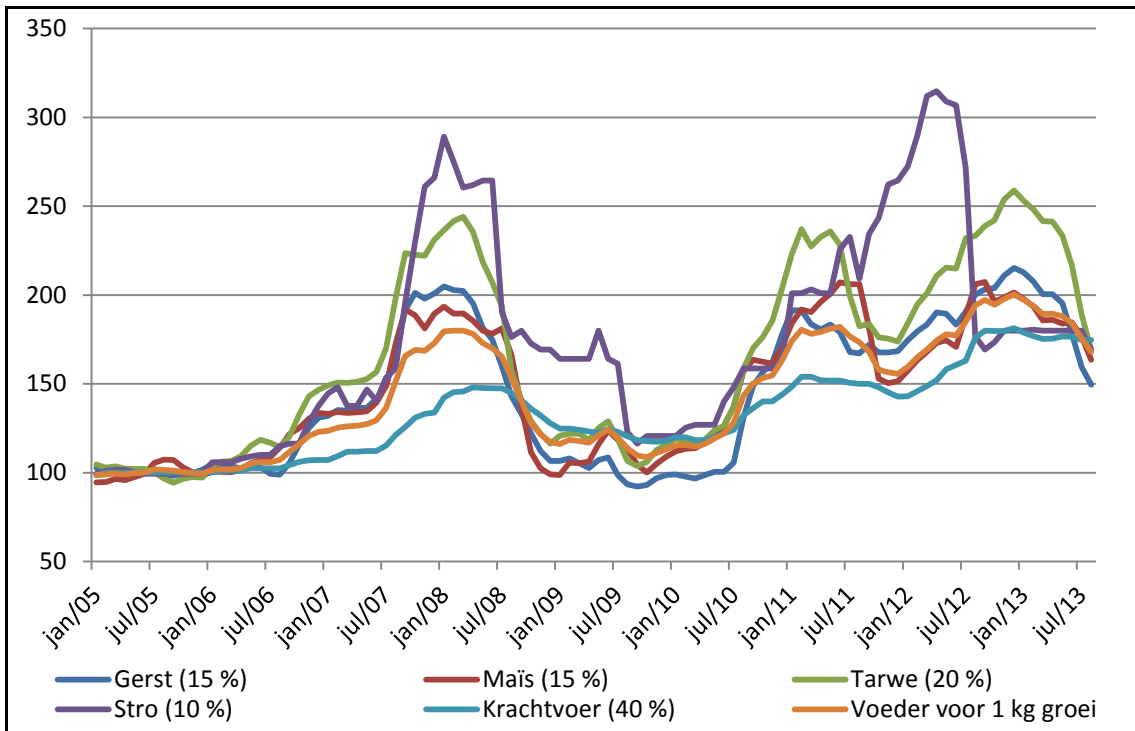
Een alternatieve manier om de evolutie van de kost van diervoeder in kaart te brengen, is uitgezet op grafiek 10. In deze grafiek wordt het prijsverloop weergegeven van het voederrantsoen nodig voor de aangroei van één kg rundvlees. De samenstelling van het voederrantsoen wordt aangereikt door de Europese Commissie: 40 % krachtvoer, 20 % tarwe, 15 % gerst, 15 % maïs en 10 % stro²⁶. Op die manier berekend, is de kostprijs van het rundveevoeder tussen 2005 en augustus 2013 met bijna 68 % gestegen.

²⁵ Het gaat om een rekenkundig gemiddelde.

²⁶ Deze berekenings- en voorstellingswijze wordt eveneens gebruikt in de alarmbelprocedure van het IPA van het ketenoverleg (zie bijlage 8).

Grafiek 10 Prijsverloop van rundveevoeder en haar bestanddelen

(Index 2005=100)

Bronnen: BEMEFA, EC, IMF, FOD Economie, ADSEI

De evolutie van een aantal andere belangrijke kostenposten in rundveebedrijven kan worden geraamd aan de hand van statistieken over inkooprijzen van productiemiddelen in de land- en tuinbouw (ADSEI). Op basis van de volgende grafiek blijkt dat de prijzen van de voornaamste productiemiddelen zijn gestegen in de afgelopen jaren.

De prijs van meststoffen kende een sterke groei tussen 2005 en 2008²⁷ (+124,5 %) om daarna te dalen met 32,2 % in 2009 en te stabiliseren in 2010. Na de forse toename van de prijzen in 2011 (+21,6 % t.o.v. 2010), bleven ze in 2012 min of meer op hetzelfde niveau. De totale prijsstijging van meststoffen tussen 2005 en 2012 kwam derhalve uit op 84,2 %.

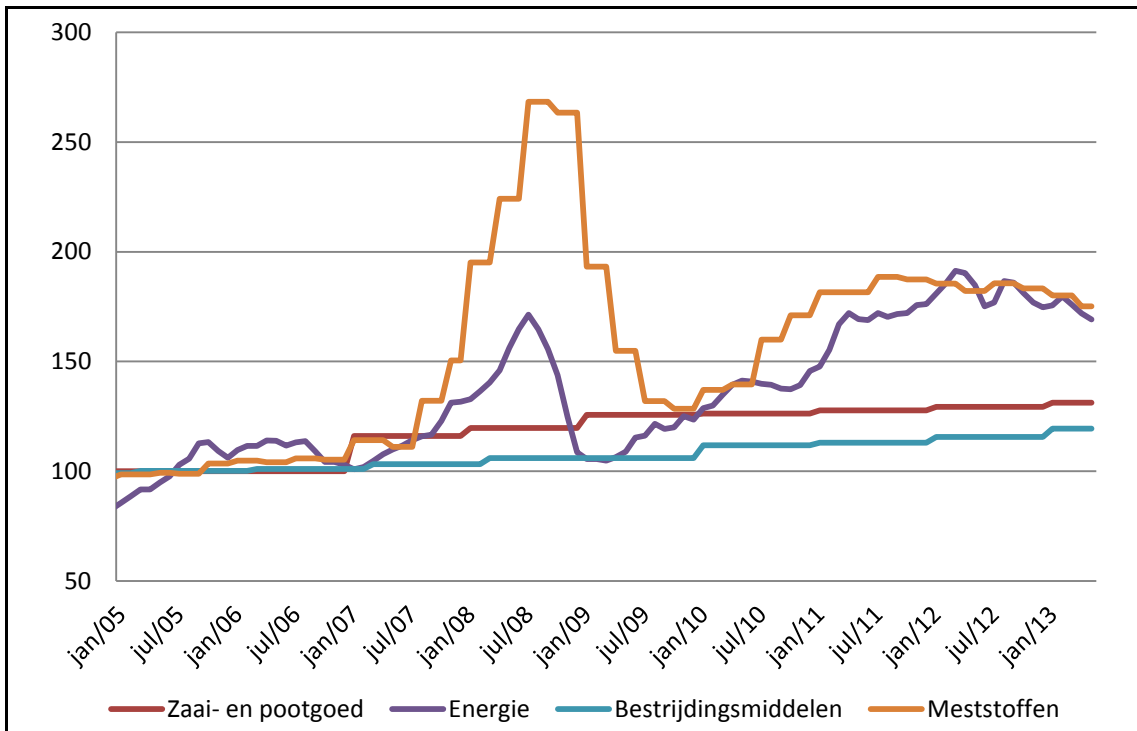
De energieprijzen zijn onophoudelijk blijven stijgen tussen 2005 en 2008 (+43,7 %). Deze zijn in 2009 gezakt om de volgende jaren weer te stijgen. De energieprijzen vertonen een totale stijging van 82,5 % tussen 2005 en 2012.

Het zaaizaad en de bestrijdingsmiddelen kenden een prijsstijging van respectievelijk 29,3 % en 16,7 % tussen 2005 en 2012.

²⁷ De prijzen van meststoffen waren in 2008 sterk gestegen door een toegenomen wereldwijde vraag naar deze producten en door de prijsstijging van olie en gas die de koers van stikstofmest beïnvloedt.

Grafiek 11 Verloop van de aankooprijzen van productiemiddelen in de land- en tuinbouw

(Index 2005 = 100)

Bron: FOD Economie, ADSEI

1.2.3. Verloop van de karkasprijzen

In het geval van de noteringen op de veemarkten kan men moeilijk spreken over werkelijk toegepaste prijzen. Het gaat veeleer om het resultaat van onderhandelingen en besprekingen tussen de actoren die op de veemarkten actief zijn. Het is niet geweten hoe de opbrengst wordt verdeeld tussen de rundveehouder en de veehandelaar, en bovendien worden niet zo veel runderen verkocht via de markten. De prijsnoteringen op de markten zijn daarom geen goede indicator van de prijs aan de rundveehouder²⁸.

Karkasprijzen (prijzen van slachterijen) daarentegen kunnen wel dienen als indicator voor de evolutie van de opbrengsten van de rundveehouder. Er bestaan verschillende karkasprijzen al naargelang het soort dier (jonge stieren (klasse A), oude stieren (klasse B), ossen (klasse C), koeien (klasse D) en vaarzen (klasse E)), de beveleedheid (de zogenaamde SEUROP-indeling, waarbij S wijst op een superieure beveleedheid en P op de categorie met de minste beveleedheid) en de vetklasse (van 1 tot 5, met 1 als de klasse met weinig vet en 5 de klasse met veel vet).

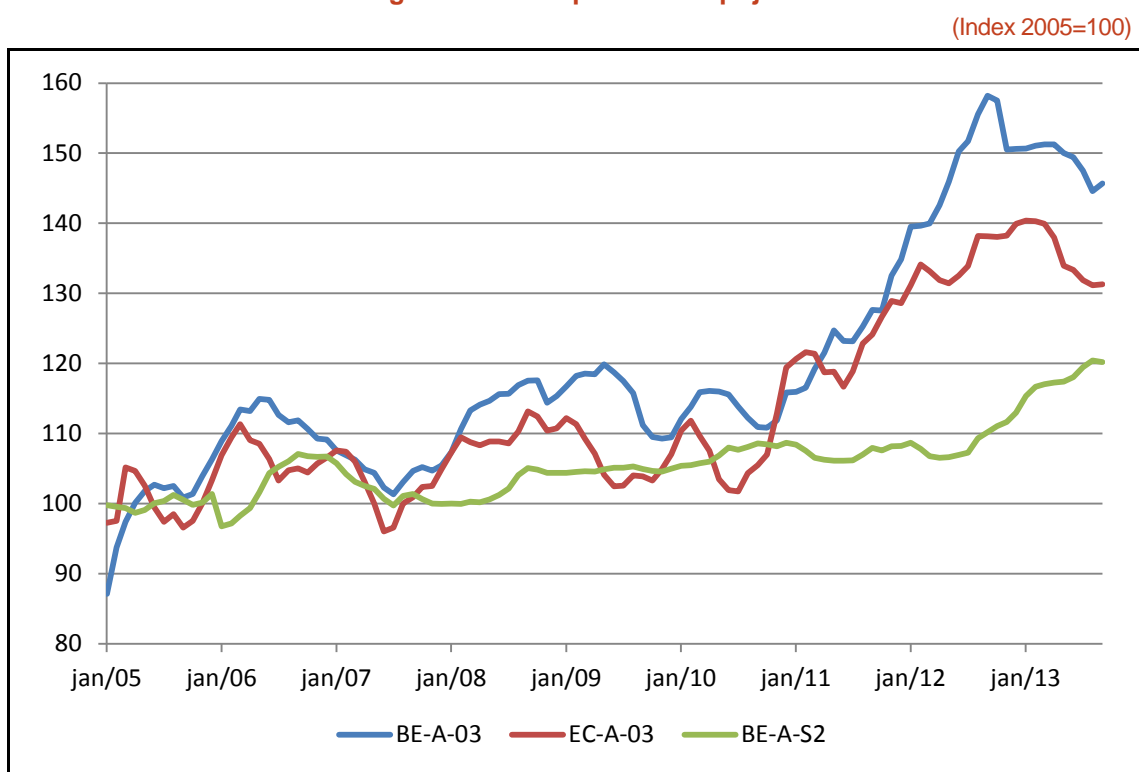
In België worden voornamelijk runderen van een superieure en uitstekende beveleedheid met eerder weinig vet (S2 categorie) geslacht die hoofdzakelijk bestemd zijn voor de binnenlandse markt. De karkasindeling in België is zonder meer uniek te noemen, en is het gevolg van de grote aanwezigheid van runderen van het witblauw ras. Volgens de meest recente cijfers (2010) behoorden respectievelijk 89 % en 54 % van de karkassen van jonge stieren en koeien in België tot de S en E-klasse. In andere Europese landen liggen die percentages veel lager (in Frankrijk respectievelijk 2 % en 1 %, in Nederland 7 % en 2 %, in Duitsland respectievelijk 4 % en 1 %).

²⁸ FOD Economie, "Analyse van de kosten en prijzen in de verschillende schakels van het productieproces van rundvlees", februari 2009, punt 3.3, blz. 26.

Aangezien in Belgische supermarkten eerder het vlees verkocht wordt van jonge stieren (klasse A), wordt de prijsevolutie van AS2-karkassen in België vergeleken met de prijsevolutie van de in Europa meer gangbare AO3-karkassen. Nadat de AS2-karkasprizen in België gedurende vier jaar nagenoeg stabiel bleven, zijn ze sinds medio 2012 opwaarts gericht. In het derde kwartaal 2013 lagen de gemiddelde prijzen voor karkassen van jonge, superieur beveleesde stieren, de zogenaamde AS2-categorie, dan ook meer dan 10 % hoger dan in de overeenstemmende periode 2012. Ten opzichte van de gemiddelde prijs in de periode 2005 – 2010, komt de gemiddelde prijs voor het derde kwartaal 2013 meer dan 16 % hoger uit.

In vergelijking met de gemiddelde prijzen in de periode 2005 – 2010, lagen de prijzen voor de AO3-categorie in België in het derde kwartaal 2013 bijna 33 % hoger. Ten opzichte van het derde kwartaal 2012, is er sprake van een prijsafname met 6 %. In het derde kwartaal 2013 heeft de prijstoename (ten opzichte van de corresponderende periode in 2012) voor de AS2-categorie een inhaalbeweging gemaakt (+10,2 % voor de AS2-categorie, tegenover een prijsafname met 6 % voor de AO3-categorie). De gemiddelde Europese prijzen van de AO3-categorie volgen min of meer hetzelfde verloop als de Belgische prijzen voor de AO3-categorie. Op lange termijn was de prijsontwikkeling van de AO3-categorie dus voordeliger, en die ging voorbij aan een grote groep Belgische rundveehouders.

Grafiek 12 Evolutie van de Belgische en Europese karkasprizen²⁹

Bronnen: BIRB, EC

²⁹ De grafiek in prijsniveau is toegevoegd in bijlage 7.

2. De verschillende schakels in de rundvleeskolom

2.1. De rundvleeskolom schematisch

De weg die het vlees volgt van de stal naar de slagerij kent complexe, uiteenlopende en fluctuerende trajecten. Grafiek 13 geeft een schematisch overzicht³⁰ van deze trajecten. De belangrijkste schakels in de keten zijn weergegeven door rechthoeken. De cirkels met stippellijn geven plaatsen aan (veemarkt, uitvoer) terwijl de cirkels met puntjes bewerkingen aangeven (slachten, uitsnijden). De pijlen geven de handelsstromen weer: pijlen met een dubbele lijn voor magere dieren, volle pijlen voor slachtklare dieren (vette dieren), pijlen met onderbroken lijnen voor de kwartieren.

Gewoonlijk zijn de dieren eerst in handen van een veehouder (fokker). Het gaat om kalveren, jonge stieren, vaarzen en actieve zoogkoeien (koeien van een vleesras dat bestemd is om te kweken) of melkkoeien³¹. De jonge stieren wisselen na een zoogperiode van eigenaar en worden opgekocht door een vetmester, meestal via een veehandelaar(s) als tussenschakel. Dat kan eventueel op een veemarkt gebeuren. De vetmester brengt jonge stieren van 300 kg op een gewicht van 650 kg of meer. Ook reforme koeien (koeien die niet langer als melkkoe of zoogkoe dienen en bestemd zijn voor de slacht) en vaarzen (maar in veel mindere mate) zullen een korte fase van vetmesting kennen. De voederindustrie verkoopt krachtvoeder aan de rundveehouders, terwijl ruwvoeder (gerst, maïs, tarwe, stro) vaak ook geproduceerd wordt op het eigen landbouwbedrijf. Als het dier klaar is om geslacht te worden, wordt het overgenomen (gekocht) door een grossier (of groothandelaar). De grossier kan zelf instaan voor het slachten van het dier en/of het uitsnijden van het karkas, of hij kan het dier of het karkas verkopen aan een slachterij en/of uitsnijderij, die al dan niet verbonden is aan een verdeler of een detailhandelaar.

De veehandelaar kan ofwel zelf eigenaar van het dier worden, ofwel op commissie werken. Bij aankoop kan de prijs gebaseerd zijn op het levende dier of op het werkelijke verkoopbedrag van het karkas (welke pas later bekend is). De prijs van een levend dier hangt af van de visuele beoordeling van de handelaar, en sommige veehandelaars bekomen een interessante marge bij de latere verkoop van het karkas.

De trajecten kunnen onderling erg verschillen, en niet alle trajecten zijn weergegeven op de grafiek. Vetmesters kunnen de dieren bijvoorbeeld rechtstreeks bij de veehouders kopen, zonder via een veehandelaar te gaan. Daarnaast gebeurt het dan weer dat vetmesters zelf hun dieren naar het slachthuis brengen, zonder via een grossier te gaan.

Daarbij moet men wel onderstrepen dat deze circuits momenteel snel aan het veranderen zijn. Er is niet alleen een tendens tot concentratie van de activiteiten maar ook een tendens tot verticale integratie (en dus een sterke afname van het aantal schakels in de keten). Een van de drijfveren achter deze evolutie is de intensievere veeteelt (Belgisch witblauw), waardoor men een dier tot aan de slacht zoveel mogelijk op dezelfde plaats tracht te houden.

Zo is er een sterke afname van het aantal actieve handelaars. Het aantal runderen dat op de twee belangrijke Belgische veemarkten verhandeld wordt, neemt af en vertegenwoordigt maar een gering aandeel meer van het aantal dieren dat in de

³⁰ Dit schematisch overzicht werd reeds gepresenteerd in onze eerdere studie van de rundvleessector van februari 2009 ("Analyse van de kosten en prijzen in de verschillende schakels van het productieproces van rundvlees").

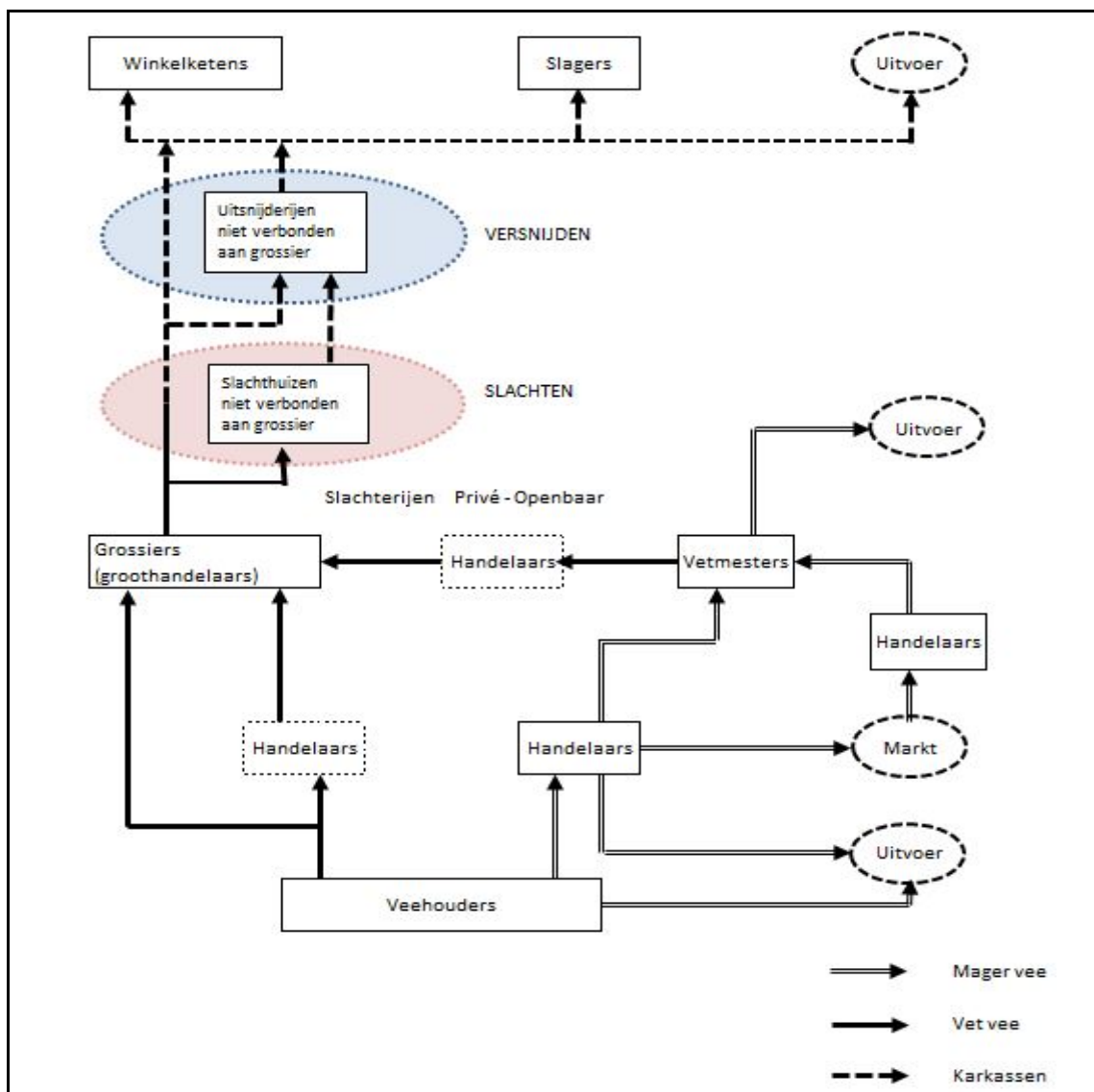
³¹ Bijlage 1, 2 en 3 geven een overzicht van de samenstelling van de vleesveestapel en de melkveestapel.

slachthuizen terechtkomt. De twee Belgische federaties (de VVV, Vlaamse Veehandelaars & Vleesproducenten en de FNCBV, Fédération Nationale de Commerce du Bétail et de la Viande) tellen samen nog slechts een 700-tal leden, met een toenemende gemiddelde leeftijd en een dalend ledenaantal. De handelsactiviteiten worden door de veehouders zelf en door de grossiers en exporteurs in handen genomen. Ook in de sector van de slachthuizen is er een tendens tot schaalvergroting, waarbij de kleinste slachthuizen verdwijnen.

Aan het einde van de keten ten slotte, wordt meer integratie met de voorgaande schakels vastgesteld. Grossiers-groothandelaars werken onder contract met de winkelketens en brengen de distributeurs rechtstreeks in contact met de veehouders-vetmesters. Sommige grossiers bezitten zelfs hun eigen slachthuis. Daarnaast zijn er slachthuizen met hun eigen veestapel.

De keten is dus zeer complex, met uiteenlopende en tegelijk zeer veranderende configuraties.

Grafiek 13 Schema van de rundvleesketen

Bron: FOD Economie

2.2. Het economisch belang en de rendabiliteit van de verschillende schakels in de rundvleesketen

Voor elke schakel, wordt de evolutie van de volgende economische variabelen besproken: de productie, de concentratie en de rendabiliteit. De rendabiliteit van de verschillende schakels in de rundsvleesketen werd berekend aan de hand van de bruto³² en netto³³ bedrijfsmarges. Aangezien deze marges bepaald worden in relatie tot de omzet en de andere bedrijfsopbrengsten werd enkel rekening gehouden met ondernemingen die een jaarrekening met volledig schema publiceerden. Meestal wordt enkel in dat type van jaarrekening het omzetcijfer en de andere bedrijfsopbrengsten opgenomen³⁴. Desalniettemin vertegenwoordigden deze ondernemingen een zeer belangrijk deel van de omzet van de sector / schakel in kwestie.

2.2.1. Mengvoederfabrikanten (NACE 10.91)

Volgens BEMEFA, de beroepsvereniging van de Belgische mengvoederfabrikanten, telt België meer dan 170 fabrikanten van mengvoerders, goed voor een tewerkstelling van bijna 3.000 personen. In 2011 produceerde de sector 6,5 miljoen ton³⁵ mengvoerders waarvan 3,7 miljoen ton varkensvoerders (57 %) en 1,1 miljoen ton rundveevoeders (18 %). De productiewaarde bedroeg ongeveer 2.975,6 miljoen euro³⁶ oftewel 0,4 % van de totale productiewaarde (output) van de Belgische economie³⁷.

In vergelijking met 2005 is de productie van diervoeders (volume) in het algemeen en rundveevoeders in het bijzonder in 2011 toegenomen met respectievelijk 10,1 en 19,9 %.

³² Berekeningswijze van de bruto bedrijfsmarge: $(\text{bedrijfswinst (9901)} + \text{afschrijvingen (630)} + \text{waardeverminderingen (631/4)} + \text{voorzieningen (635/7)}) / (\text{omzet (70)} + \text{andere bedrijfsopbrengsten (74)} - \text{bedrijfssubsidies en compenserende bedragen (740)}) \times 100$.

³³ Berekeningswijze van de netto bedrijfsmarge: $(\text{bedrijfswinst (9901)} + \text{kapitaalsubsidies (9125)}) / (\text{omzet (70)} + \text{andere bedrijfsopbrengsten (74)} - \text{bedrijfssubsidies en compenserende bedragen (740)}) \times 100$.

³⁴ Enkel grote ondernemingen zijn verplicht een jaarrekening met volledig schema te hanteren. Kleine ondernemingen mogen een verkort schema gebruiken waarin de opname van het omzetcijfer facultatief is. Een onderneming wordt als klein beschouwd indien zij voor het laatst en het voorlaatst afgesloten boekjaar niet meer dan één van de volgende drempels overschrijft: jaargemiddelde van het personeelsbestand: 50; jaaromzet (excl. btw): 7.300.000 euro; balanstotaal: 3.650.000 euro tenzij het jaargemiddelde van het personeelsbestand meer dan 100 bedraagt (in dat geval wordt de onderneming sowieso als groot beschouwd). Een onderneming wordt in alle overige gevallen als groot beschouwd.

³⁵ Het cijfer omvat enkel de productie van Belgische bedrijven die lid zijn van BEMEFA. De leden van BEMEFA zijn goed voor ongeveer 98 % van de totale Belgische productie van mengvoerders.

³⁶ Referentie voor het bepalen van de productiewaarde van een sector is de NBB. De NBB publiceert de productiewaarde van de Belgische economie en haar sectoren (output tegen basisprijzen) echter enkel op het niveau van "totaalsectoren" (2-digit niveau). Voor het berekenen van de productiewaarde van de mengvoederindustrie (NACE 10.91) werd bijgevolg uitgegaan van het procentueel aandeel van deze tak in de totale productiewaarde van de voedings-, dranken- en tabaksindustrie (respectievelijk NACE 10, 11 en 12) zoals verkregen van ADSEI (omzet) en de imputatie van dit procentueel aandeel op de productiewaarde van de voedings-, dranken- en tabaksindustrie zoals gepubliceerd door de NBB.

³⁷ De totale productiewaarde van de Belgische economie in lopende prijzen bedroeg 805,2 miljard euro in 2011 (NBB: Nationale rekeningen/Gedetailleerde rekeningen en tabellen/Productie- en inkomensvormingsrekening per bedrijfstak).

Tabel 1 Totale productie van mengvoeders in België

(In ton)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Varkensvoeder	3.380.869	3.412.077	3.563.527	3.638.020	3.611.601	3.699.055	3.687.884
Pluimveevoeder	1.266.736	1.264.163	1.286.405	1.284.581	1.326.341	1.407.537	1.364.307
Rundveevoeder	949.474	1.005.660	1.087.751	1.045.911	1.028.115	1.090.281	1.142.402
Kalveevoeder	167.680	146.644	169.998	172.900	154.924	134.138	141.064
Paardenvoeder	102.500	103.306	110.185	112.071	113.116	108.446	110.758
Andere voeders	25.425	26.138	29.377	34.821	37.224	39.721	48.396
Eindtotaal	5.895.811	5.957.988	6.247.243	6.288.304	6.271.321	6.479.178	6.494.811
% aandeel rundveevoeder	16	17	17	17	16	17	18

Bron: BEMEFA

Rundveevoeders worden verbruikt in de melkveesector (54 % van de productie in 2011), de vetmesting (33 %) en de kweek (13 %). 85 % van de productie is voor binnenlands verbruik terwijl 15 % naar het buitenland gaat (export). De export is sinds 2005 meer dan verdubbeld. Ook het binnenlands verbruik is gestegen (+10,6 %). Het gebruik van rundveevoeder als kweekvoeder kende een daling (-8,4 % sinds 2005).

Tabel 2 Totale productie van rundveevoeders in België

(In ton)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kweekvoeders	157.865	178.640	198.995	175.478	158.133	159.859	144.604
Vetmesting	330.186	333.440	338.529	300.571	309.752	323.808	371.402
Melkvee	461.423	493.580	550.227	569.862	560.230	606.614	626.396
Eindtotaal	949.474	1.005.660	1.087.751	1.045.911	1.028.115	1.090.281	1.142.402
Totaal binnenland	875.229	925.298	995.669	949.667	938.585	960.426	967.738
% binnenland	92	92	92	91	91	88	85
Totaal buitenland	74.245	80.362	92.082	96.244	89.530	129.855	174.664
% buitenland	8	8	8	9	9	12	15

Bron: BEMEFA

Op basis van het gerealiseerde omzetcijfer in de periode 2005 tot 2011, werd de concentratie in de sector gemeten. Algemeen kan gesteld worden dat de concentratiegraad sinds 2005 is toegenomen. De top 5 van mengvoederbedrijven zag zijn gezamenlijk marktaandeel toenemen van 41,8 % in 2005 tot 49,9 % in 2011.

Tabel 3 Concentratie³⁸ binnen de mengvoederindustrie in België

(In %)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
C 1	15,0	15,3	13,7	17,1	18,4	16,1	15,8
C 2	26,2	25,4	27,1	31,3	32,7	29,5	30,8
C 3	32,6	31,7	32,7	37,5	39,0	35,7	39,1
C 4	37,8	35,8	36,4	43,0	45,3	41,6	45,1
C 5	41,8	39,7	40,0	47,4	49,3	45,4	49,9
C 6	45,6	43,2	43,5	51,3	52,7	49,0	53,7
C 7	48,9	46,5	46,9	54,6	55,6	51,9	57,4
C 8	52,2	49,6	50,2	57,7	58,4	54,8	60,9
C 9	55,5	52,6	53,5	60,5	61,1	57,5	63,4
C 10	58,3	55,3	56,7	62,9	63,8	60,1	65,8

Bron: FOD Economie, ADSEI, eigen berekeningen

De bedrijfsmarges in de sector zijn eerder beperkt. De bruto bedrijfsmarge schommelde in de periode 2005 tot 2011 tussen 2,19 en 3,33 % (jaarlijks gemiddelde van 2,78 %) en de netto bedrijfsmarge tussen 1,02 en 1,71 % (jaarlijks gemiddelde van 1,42 %).

³⁸ De concentratie wordt weergegeven aan de hand van de concentratieratio's C1 tot C10. C1 staat voor het marktaandeel van de grootste onderneming (inzake omzet) in de sector. De concentratieratio's C2 tot C10 staan voor de som van de marktaandelen van de twee tot de tien grootste ondernemingen in de sector.

Hiermee bleven deze marges ruim beneden het jaarlijks gemiddelde van de voedingsindustrie (bruto en netto bedrijfsmarge van respectievelijk 5,71 en 3,24 %). In 2011 lagen de bruto (2,81 %) en netto bedrijfsmarge (1,50 %) in lijn met het jaarlijks gemiddelde in de periode 2005 tot 2010 (respectievelijk 2,77 en 1,41 %).

Tabel 4 Bedrijfsmarges in de mengvoederindustrie

(In %)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Gem 05/11	Gem 05/10
Mengvoederindustrie									
Bruto bedrijfsmarge	2,88	3,26	2,71	2,19	2,27	3,33	2,81	2,78	2,77
Netto bedrijfsmarge	1,55	1,64	1,41	1,12	1,02	1,71	1,50	1,42	1,41
Benchmark voedingsindustrie									
Bruto bedrijfsmarge	6,27	5,85	5,71	5,20	6,11	5,86	4,94	5,71	5,83
Netto bedrijfsmarge	3,67	3,17	3,06	2,81	3,73	3,43	2,80	3,24	3,31

Bronnen: FOD Economie, ADSEI, Bureau van Dijk, eigen berekeningen

Wat betreft de spreiding van de marges in de mengvoederindustrie had een kwart van de bedrijven in 2011 een bruto bedrijfsmarge die kleiner was dan 2,37 % (eerste kwartiel) terwijl een kwart een bruto bedrijfsmarge had die groter of gelijk was aan 6,20 % (derde kwartiel). De mediaanwaarde bedroeg 3,48 %.

Een kwart van de ondernemingen had in 2011 een netto bedrijfsmarge die kleiner was dan 0,88 % (eerste kwartiel) terwijl een kwart een netto bedrijfsmarge had die groter of gelijk was aan 3,10 % (derde kwartiel). De mediaanwaarde bedroeg 1,98 %.

Tabel 5 Bruto en netto bedrijfsmarges in de mengvoederindustrie in 2011: spreiding in kwartielen³⁹

(In %)

	Bruto bedrijfsmarge (%)	Netto bedrijfsmarge (%)
Max	51,83	40,37
3de Kwartiel	6,20	3,10
Mediaan	3,48	1,98
1ste Kwartiel	2,37	0,88
Min	-13,95	-33,93

Bronnen: FOD Economie, ADSEI, Bureau van Dijk (Bel-First), eigen berekeningen

2.2.2. Veehandelaars (NACE 46.231)

België telt meer dan 1.200 veehandelaars⁴⁰. De productiewaarde van deze schakel bedroeg ongeveer 255,4 miljoen euro⁴¹ in 2011, oftewel 0,03 % van de totale productiewaarde (output) van de Belgische economie. Minder dan 3 % van de bedrijven legden in 2011 een jaarrekening met volledig schema neer bij de balanscentrale van de NBB. Dit aantal werd niet als representatief genoeg beschouwd om de rendabiliteit van deze tak van de rundveesector te berekenen.

³⁹ Bij de kwartielberekeningen werd geen rekening gehouden met de hoogste en laagste waarde van de reeks van ratio's.

⁴⁰ Het betreft zowel de groothandel in runderen, varkens, paarden, schapen, geiten alsook kippen, kuikens, eenden, ganzen, kalkoenen en ander pluimvee (bron ADSEI).

⁴¹ Referentie voor het bepalen van de productiewaarde van een sector is de NBB. De NBB publiceert de productiewaarde van de Belgische economie en haar sectoren (output tegen basisprijzen) echter enkel op het niveau van "totaalsectoren" (2-digit niveau). Voor het berekenen van de productiewaarde van de veehandelaars (NACE 46.231) werd bijgevolg uitgegaan van het aandeel van deze tak in de totale productiewaarde (omzet) van de groothandel en handelsbemiddeling (NACE 46) zoals verkregen van de ADSEI en de imputatie van dit procentueel aandeel op de productiewaarde van de groothandel en handelsbemiddeling zoals gepubliceerd door de NBB.

Belgisch⁴² en Nederlands⁴³ onderzoek toont aan dat, naarmate de rundveebedrijven groter en homogener worden, de rol van de veehandelaar minder belangrijk wordt. Deze schakel lijkt meer en meer aan belang te verliezen. De veehandelaar en de veemarkten blijven wel een toegevoegde waarde behouden wanneer het aanbod kleiner en gediversifieerder is. De tussenschakel speelt dan een rol inzake herverdeling, lotvorming en prijszetting.

2.2.3. Slachthuizen en uitsnijderijen (NACE 10.11)

In 2011 telde België meer dan 80 slachthuizen en meer dan 400 uitsnijderijen van vlees⁴⁴. Bovendien pure slachthuizen en pure uitsnijderen⁴⁵ zijn er eveneens ondernemingen die de activiteiten slachten en uitsnijden combineren (gemengde bedrijven). De productiewaarde van deze schakel bedroeg ongeveer 2.293,6 miljoen euro⁴⁶ in 2011, oftewel 0,3 % van de totale productiewaarde (output) van de Belgische economie.

In 2011 werden in België 12.765.275 dieren geslacht (exclusief gevogelte) waarvan 11.764.956 varkens (92 %) en 857.196 runderen (7 %). In vergelijking met 2005 nam het totaal aantal slachtingen enerzijds en het aantal runderslachtingen anderzijds toe met respectievelijk 8,2 en 4,1 %. Bij de runderslachtingen gaat het grosso modo om 40 % kalveren (vrijwel uitsluitend een Vlaamse aangelegenheid), 40 % koeien en 20 % stieren.

⁴² Tuytschaever, Caroline. "Toekomst van veemarkten in het ketenmanagement voor rundvlees.", UGent, 2003.

⁴³ Hoste R., Bolhuis J., J.H. Wisman, "Economische betekenis en perspectief van de Nederlandse veehandel", Lei Wageningen, april 2013.

⁴⁴ Bronnen: FEBEV, FAVV (Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen).

⁴⁵ Onder pure slachthuizen wordt verstaan de slachthuizen die zich beperken tot het slachten van dieren en het opleveren van karkassen (geen uitsnij- of versnijactiviteiten). Onder pure uitsnijderen wordt verstaan de uitsnijderijen die zich beperken tot het uitsnijden of versnijden van vlees (geen slachtactiviteiten).

⁴⁶ Referentie voor het bepalen van de productiewaarde van een sector is de NBB. De NBB publiceert de productiewaarde van de Belgische economie en haar sectoren (output tegen basisprijzen) echter enkel op het niveau van "totaalsectoren" (2-digit niveau). Voor het berekenen van de productiewaarde van de slachterijen en uitsnijderijen (NACE 10.11) werd bijgevolg uitgegaan van het procentueel aandeel van deze tak in de totale productiewaarde van de voedings-, dranken- en tabaksindustrie (NACE 10, 11 en 12) zoals verkregen van ADSEI (omzet) en de imputatie van dit procentueel aandeel op de productiewaarde van de voedings-, dranken- en tabaksindustrie zoals gepubliceerd door de NBB.

Tabel 6 Aantal slachtingen van runderen, varkens en andere dieren in België⁴⁷

(In aantal)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Runderen	823.231	819.434	815.289	812.541	789.986	835.198	857.196
Varkens	10.903.428	10.740.792	11.323.025	11.157.415	11.161.283	11.896.078	11.764.956
Totaal runderen en varkens	11.726.659	11.560.226	12.138.314	11.969.956	11.951.269	12.731.276	12.622.152
Andere	74.154	81.948	78.768	74.543	47.062	159.933	143.123
Totale slachtingen (excl. gevogelte)	11.800.813	11.642.174	12.217.082	12.044.499	11.998.331	12.891.209	12.765.275
% runderen	7	7	7	7	6,5	6	7
% varkens	92	92	92	92	93,0	93	92
% andere	1	1	1	1	0,5	1	1

Bron: FOD Economie, ADSEI

Op basis van het aantal slachtingen van runderen en/of varkens per onderneming in de periode 2007 tot 2011 werd de concentratie⁴⁸ in de sector gemeten.

Algemeen kan gesteld worden dat de concentratiegraad van de sector sinds 2007 is toegenomen (onder andere ook door de afname van het aantal bedrijven). Daar waar in 2007 de top 5 van de ondernemingen 38,7 % van het aantal slachtingen van runderen en/of varkens voor zijn rekening nam, is dit percentage in 2011 opgelopen tot 43,9 %. Alle ondernemingen binnen deze top 5 hadden het statuut van gemengd bedrijf.

Tabel 7 Concentratie binnen de runder- en varkensslachthuissector in België

(In %)

	2007	2008	2009	2010	2011
C 1	9,7	9,7	10,8	10,8	11,8
C 2	18,6	19,4	20,8	21,2	22,6
C 3	27,0	27,4	28,6	29,3	30,9
C 4	33,1	33,3	35,0	35,5	38,0
C 5	38,7	38,8	40,9	41,3	43,9
C 6	44,1	44,2	46,3	46,6	49,8
C 7	49,2	49,5	51,4	51,8	54,9
C 8	54,0	54,2	56,4	56,9	59,7
C 9	58,3	58,5	60,9	61,9	64,3
C 10	62,3	62,5	65,2	66,7	68,8

Bronnen: Eigen berekeningen, FAVV, FEBEV, FOD Economie, ADSEI

⁴⁷ In het kader van de administratieve vereenvoudiging worden sinds 2010 slachtstatistieken door de FOD Economie verzameld op basis van de gegevens van het FAVV. Hierbij is een einde gekomen aan de sinds 1968 verplichte maandelijks enquête naar de slachthuizen.

⁴⁸ De concentratie werd berekend op basis van het gecumuleerd marktaandeel van de verschillende individuele bedrijven actief in de sector. Voor het berekenen van het marktaandeel werd uitgegaan van het aantal slachtingen van runderen en/of varkens van een onderneming in een bepaald jaar gedeeld door het totale aantal slachtingen in datzelfde jaar. Deze gegevens zijn slechts beschikbaar vanaf 2007.

Met een jaarlijks gemiddelde bruto en netto bedrijfsmarge van respectievelijk 3,46 en 1,67 % in de periode 2005 tot 2011, ligt de rendabiliteit⁴⁹ van de slachterijen en uitsnijderijen iets boven deze van de mengvoederindustrie. Toch bleef deze tak binnen de rundveeketen hiermee onder het jaarlijks gemiddelde van de voedingsindustrie voor de periode 2005-2011. In vergelijking met 2010 verbeterde de netto bedrijfsmarge in 2011 (1,49 versus 1,29 %).

Tabel 8 Bedrijfsmarges van slachterijen en uitsnijderijen

(In %)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Gem 05/11	Gem 05/10
Slachthuizen en uitsnijderijen									
Bruto bedrijfsmarge	4,00	3,87	3,69	3,01	3,51	2,98	3,16	3,46	3,51
Netto bedrijfsmarge	2,07	2,07	1,90	1,27	1,57	1,29	1,49	1,67	1,70
Benchmark voedingsindustrie									
Bruto bedrijfsmarge	6,27	5,85	5,71	5,20	6,11	5,86	4,94	5,71	5,83
Netto bedrijfsmarge	3,67	3,17	3,06	2,81	3,73	3,43	2,80	3,24	3,31

Bronnen: Eigen berekeningen, Bureau van Dijk (Bel-First), FAVV, FEBEV

Wat betreft de spreiding van de marges van de slachterijen en uitsnijderijen had een kwart van de bedrijven in 2011 een bruto bedrijfsmarge die kleiner was dan 1,25 % (eerste kwartiel) terwijl een kwart een bruto bedrijfsmarge had die groter of gelijk was aan 5,88% (derde kwartiel). De mediaanwaarde bedroeg 2,51 %.

Een kwart van de ondernemingen had in 2011 een netto bedrijfsmarge die kleiner was dan -0,36 % (eerste kwartiel) terwijl een kwart een netto bedrijfsmarge had die groter of gelijk was aan 2,96 % (derde kwartiel). De mediaanwaarde bedroeg 1,06 %.

Tabel 9 Bruto en netto bedrijfsmarges van de slachterijen en uitsnijderijen in 2011: spreiding in kwartielen⁵⁰

(In %)

	Bruto bedrijfsmarge (%)	Netto bedrijfsmarge (%)
Max	43,56	11,05
3de Kwartiel	5,88	2,96
Mediaan	2,51	1,06
1ste Kwartiel	1,25	-0,36
Min	-1,42	-4,13

Bronnen: Eigen berekeningen, Bureau van Dijk (Bel-First), FAVV, FEBEV

2.2.4. Detailhandel (NACE 47.11)

Vergeleken met de mengvoederindustrie en de slachthuis- en uitsnijderijsector, is de concentratiegraad binnen de detailhandel in België erg hoog. De twee grootste (C 2) en de vier grootste ondernemingen (C 4) in de sector hadden in 2011 een gecumuleerd marktaandeel van respectievelijk 50,7 en 80,4 %.

⁴⁹ Alhoewel het slachten en het uitsnijden van vlees twee aparte sectoren in de rundvleesketen kunnen zijn, worden ze in deze studie op het vlak van rendabiliteit samen bekeken. Het aantal "pure" slachterijen is eerder beperkt en slechts enkelen publiceren een jaarrekening met volledig schema. Bovendien combineren slachthuizen vaak beide activiteiten.

⁵⁰ Bij de kwartielberekeningen werd geen rekening gehouden met de hoogste en laagste waarde van de reeks van ratio's.

Tabel 10 Concentratie binnen de detailhandel⁵¹ in België (NACE 47.11)

(In %)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
C 1	26,5	25,8	25,2	25,1	25,9	27,0	27,2
C 2	50,3	50,2	49,4	49,0	50,1	51,5	50,7
C 3	73,7	74,3	73,2	72,4	72,0	71,7	69,7
C 4	84,9	85,5	84,7	84,1	83,3	82,7	80,4
C 5	89,4	89,7	88,8	87,9	86,9	86,3	83,8
C 6	91,6	92,0	91,0	90,1	89,1	88,5	86,0
C 7	93,6	93,9	92,8	91,9	90,8	90,5	88,2
C 8	94,3	94,5	93,8	93,4	92,5	92,2	89,8
C 9	94,9	95,2	94,5	94,1	93,2	92,8	90,8
C 10	95,3	95,6	94,8	94,7	93,7	93,3	91,4

Bronnen: Eigen berekeningen, Bureau van Dijk (Bel-First)

Specifieke financiële informatie over de marges bij de verkoop van rundsvlees was niet beschikbaar, bovendien zijn sommige retailers zelf eigenaar van een slachthuis of een uitsnijderij, andere niet. De rendabiliteit van deze activiteit wordt daarom benaderd via de marges van de detailhandel in zijn geheel. Dit gebeurt aan de hand van de bruto en de netto bedrijfsmarge van de sector 47.11 (detailhandel in niet-gespecialiseerde winkels waarbij voedings- en genotmiddelen overheersen).

De detailhandel realiseerde in de periode 2005 tot 2011 een jaarlijks gemiddelde bruto en netto bedrijfsmarge van respectievelijk 4,99 en 3,48 %. Inzake netto bedrijfsmarge presteerde de detailhandel hiermee beter dan de voedingsindustrie in dezelfde periode (3,24 %). 2011 was een uitstekend jaar voor de detailhandel met een bruto en netto bedrijfsmarge die merkbaar boven het jaarlijks gemiddelde van de sector in de periode 2005 tot 2010 noteerden. Tussen 2005 en 2011 waren de marges opwaarts gericht.

Tabel 11 Bedrijfsmarges in de detailhandel

(In %)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Gem 05/11	Gem 05/10
Detailhandel									
Bruto bedrijfsmarge	4,28	4,77	4,88	5,03	5,24	5,31	5,40	4,99	4,92
Netto bedrijfsmarge	2,80	3,24	3,38	3,43	3,66	3,82	4,01	3,48	3,39
Benchmark voedingsindustrie									
Bruto bedrijfsmarge	6,27	5,85	5,71	5,20	6,11	5,86	4,94	5,71	5,83
Netto bedrijfsmarge	3,67	3,17	3,06	2,81	3,73	3,43	2,80	3,24	3,31

Bronnen: Eigen berekeningen, Bureau van Dijk (Bel-First)

Wat betreft de spreiding van de marges in de detailhandel had een kwart van de bedrijven in 2011 een bruto bedrijfsmarge die kleiner was dan 1,46 % (eerste kwartiel) terwijl een kwart een bruto bedrijfsmarge had die groter of gelijk was aan 6,52 % (derde kwartiel). De mediaanwaarde bedroeg 3,68 %.

Een kwart van de ondernemingen had in 2011 een netto bedrijfsmarge die kleiner was dan -0,18 % (eerste kwartiel) terwijl een kwart een netto bedrijfsmarge had die groter of gelijk was aan 4,08 % (derde kwartiel). De mediaanwaarde bedroeg 1,69 %. Al bij al kan worden gesteld dat, van alle onderzochte sectoren, de spreiding van de rendabiliteit in de detailhandel het grootst is. Ook tussen de grote retailers onderling is de spreiding groot, met een netto bedrijfsmarge van meer dan 6 % voor de grootste speler en een netto bedrijfsmarge van minder dan 2 % voor de derde grootste.

⁵¹ In de databank van Bureau van Dijk wordt het omzetcijfer van Aldi per vestiging in België weergegeven. Voor de berekening van de concentratieratio's werden deze omzetcijfers gecumuleerd tot één globaal omzetcijfer.

Tabel 12 Bruto en netto bedrijfsmarges in de detailhandel (NACE 47.11) in 2011: spreiding in kwartielen⁵²

(In %)

	Bruto bedrijfsmarge (%)	Netto bedrijfsmarge (%)
Max	65,97	53,33
3de Kwartiel	6,52	4,08
Mediaan	3,68	1,69
1ste Kwartiel	1,46	-0,18
Min	-42,09	-31,09

Bronnen: Eigen berekeningen, Bureau van Dijk (Bel-First)

Binnen de rundvleeskolom was de detailhandel in de periode 2005 tot 2011 de meest rendabele schakel met een jaarlijks gemiddelde bruto en netto bedrijfsmarge van 4,99 en 3,48%. Met deze netto bedrijfsmarge oversteeg de detailhandel zelfs de jaarlijks gemiddelde netto bedrijfsmarge van de voedingsindustrie (3,24%). De slachthuizen en uitsnijderijen (bruto en netto bedrijfsmarge van 3,46 en 1,67%) waren op hun beurt rendabeler dan de mengvoederindustrie (bruto en netto bedrijfsmarge van 2,78 en 1,42%)

Tabel 13 Overzicht van de jaarlijks gemiddelde bruto en netto bedrijfsmarges in enkele schakels van de rundvleeskolom en in de voedingsindustrie

(In %, periode 2005 tot 2011)

	Mengvoederindustrie	Slachterijen en uitsnijderijen	Detailhandel	Voeding
Bruto bedrijfsmarge	2,78	3,46	4,99	5,71
Netto bedrijfsmarge	1,42	1,67	3,48	3,24

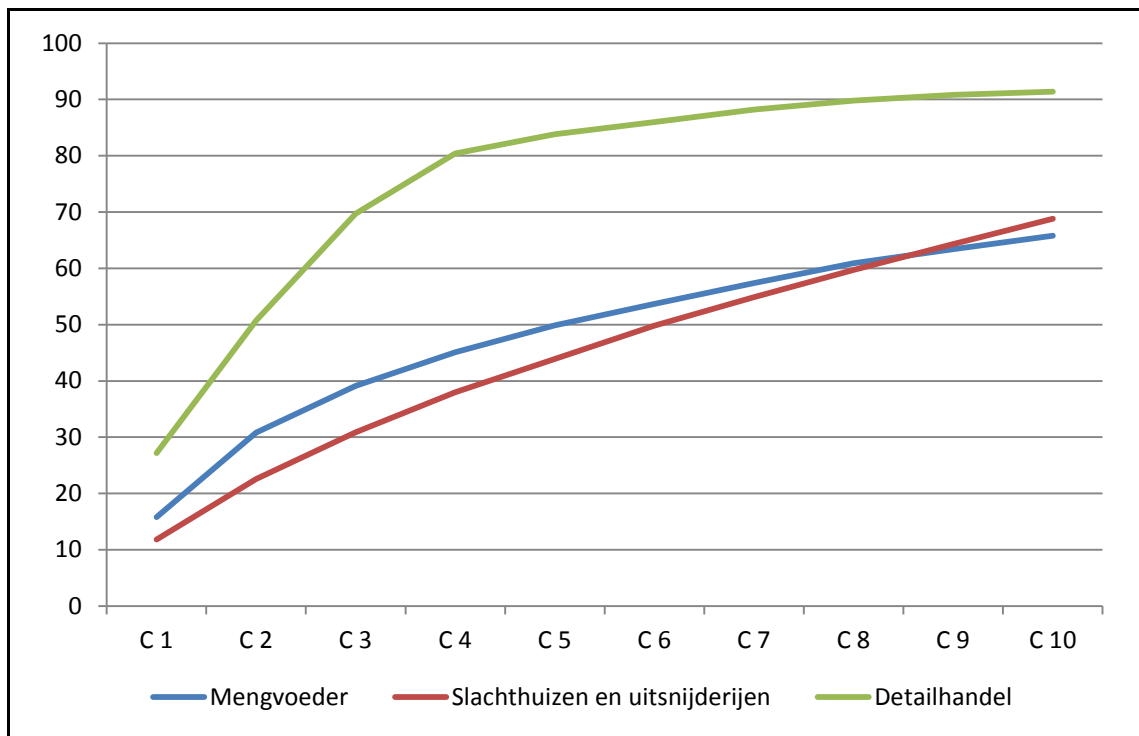
Bronnen: Eigen berekeningen, Bureau van Dijk (Bel-First), FAVV, FEBEV, FOD Economie, ADSEI

In de detailhandel is de concentratiegraad van ondernemingen beduidend groter dan in de mengvoederindustrie en de slachthuizen en uitsnijderijen. De 5 grootste ondernemingen in de detailhandel (C 5) hadden, op basis van de verkopen in 2011, een gecumuleerd marktaandeel van 83,8% tegenover 49,9% voor de mengvoederindustrie en 43,9% voor de slachthuizen en uitsnijderijen.

⁵² Bij de kwartielberekeningen werd geen rekening gehouden met de hoogste en laagste waarde van de reeks van ratio's.

Grafiek 14 Overzicht van de concentratiegraad van ondernemingen in enkele schakels van de rundvleeskolom in 2011

(In %)

Bronnen: Eigen berekeningen, Bureau van Dijk (Bel-First), FAVV, FEBEV, FOD Economie, ADSEI

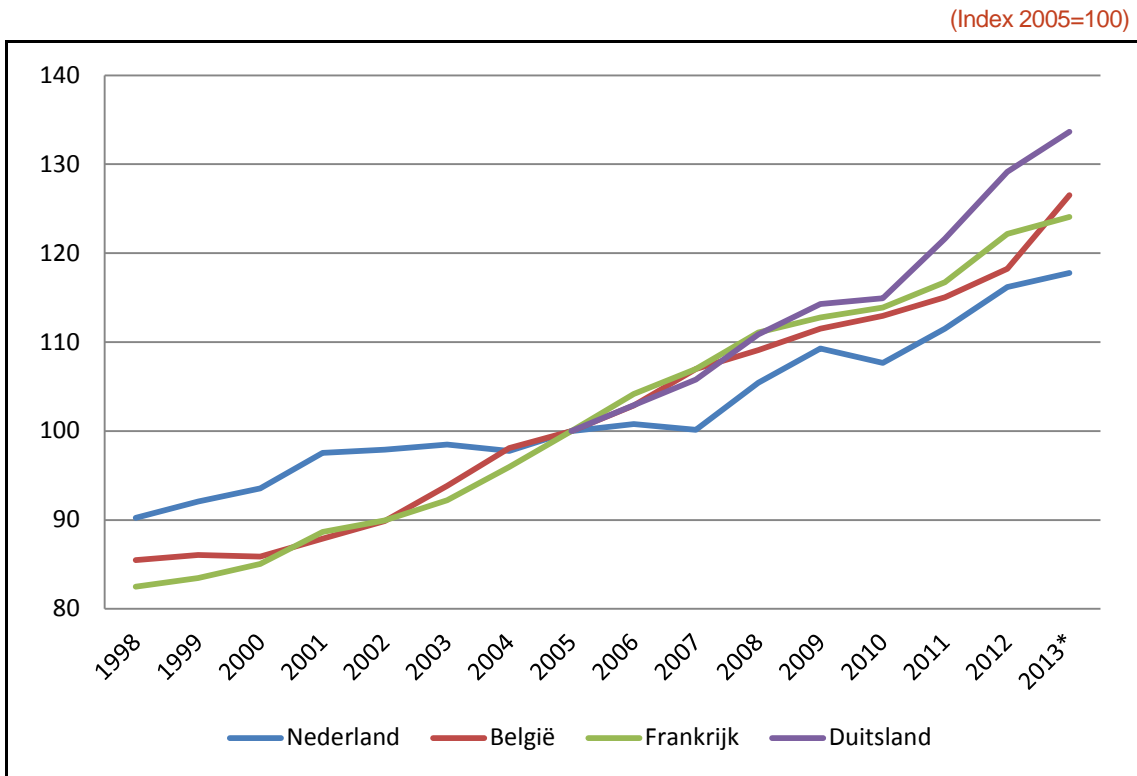
3. Evolutie van de consumptieprijzen van rundvlees in België en de voornaamste buurlanden

3.1. Vergelijking van de consumptieprijzen voor rundvlees in België en in het buitenland

Bij het verloop van de consumptieprijzen van rundvlees in België en de drie buurlanden kunnen twee deelperiodes worden onderscheiden. Tijdens een eerste deelperiode van 1998 tot 2010 is de prijsevolutie van rundvlees in België, Frankrijk en Duitsland (enkel vanaf 2005) vergelijkbaar. Tijdens dezelfde deelperiode stegen de prijzen in Nederland minder snel.

De periode die daarop volgt (2010 - augustus 2013) wordt gekenmerkt door een vergelijkbaar prijsverloop in België en Frankrijk. In Duitsland stegen de prijzen daarentegen sneller, terwijl de prijstoename in Nederland opnieuw minder uitgesproken was.

Grafiek 15 Verloop van de consumptieprijs van rundsvlees in België en de voornaamste buurlanden

Bronnen: CBS, Destatis⁵³, INSEE, FOD Economie, ADSEI

Naast de consumptieprijsontwikkeling is het ook relevant om de prijsniveaus van rundvlees te onderzoeken. Enkel in Frankrijk en België bestaat er officiële informatie over de prijsniveaus. Een vergelijkbaar product waarvan het prijsniveau in officiële bronnen beschikbaar is, is dunne lende.

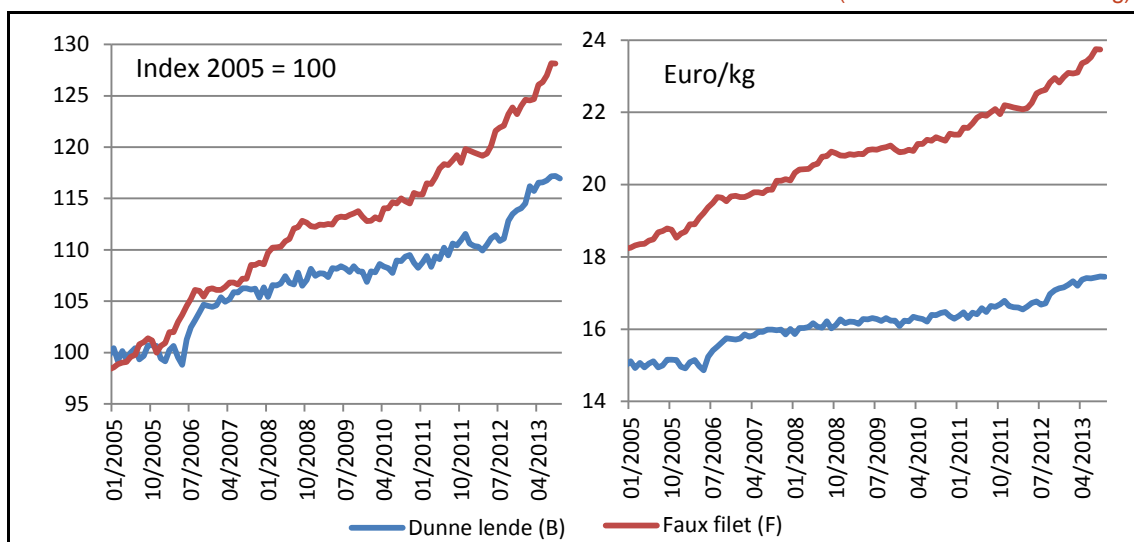
⁵³ De nationale consumptieprijsindexen werden gebruikt. De data zijn beschikbaar bij ADSEI voor België, INSEE voor Frankrijk, CBS voor Nederland en Destatis voor Duitsland. Op te merken valt dat de samenstelling van de korf "rundvlees" daarbij van land tot land kan verschillen.

In augustus 2013 betaalde de consument in België ongeveer 17,5 euro per kg voor dunne lende, terwijl dat in Frankrijk maar liefst 23,7 euro per kg was. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat het vlees dat terechtkomt in de Belgische winkels verschillend is van dat in de Franse winkels (in België eerder vlees van stieren van het Belgisch witblauw ras).

Grafiek 16 toont aan dat de prijs van dunne lende tussen januari 2004 en augustus 2013 sneller is gestegen in Frankrijk (+35,7 %) dan in België (+17,5 %).

Grafiek 16 Evolutie consumptieprijs van dunne lende in Frankrijk en België

(Index 2005=100 en euro/kg)

Bronnen: INSEE, FOD Economie, ADSEI

Tabel 14 geeft meer in detail het prijsniveau weer van verschillende rundvlees- en andere vleessoorten in België en Frankrijk.

Tabel 14 Vergelijking van de gemiddelde prijzen van rundvlees en andere vleessoorten tussen Frankrijk en België

(In euro/kg)

Consumptieprijzen van Belgisch rundvlees	1998	juni-2013	Vershil 1998-2013
Kalfsgebraad (1000 g)	15,2	21,9	+6,7
Rosbief (1000 g)	13,5	17,7	+4,2
Dunne lende (1000 g)	13,5	17,6	+4,1
Biefstuk (1000 g)	9,3	14,1	+4,8
Karbonade (1000 g)	7,1	10,8	+3,7
Hamburger (1000 g)	7,7	10,6	+2,9
Filet américain (1000 g)	7,4	10,4	+3,0
Gemiddelde consumptieprijs van rundvlees	10,5	14,7	+4,2
Consumptieprijzen van andere vleessoorten in België	1998	juni-2013	Vershil 1998-2013
Varkensrib van de filet (1000 g)	6,4	8,1	+1,7
Varkensrib spiering (1000 g)	5,1	6,6	+1,5
Varkensgebraad van de hesp (1000 g)	6,9	9,1	+2,2
Lamsbout (1000 g)	11,4	15,3	+3,9
Konijn (1000 g)	7,2	9,8	+2,6
Gekookte ham (1000 g)	12,5	17,0	+4,5
Consumptieprijzen van Franse vleessoorten	1998	juni-2013	Vershil 1998-2013
Boeuf : filet (kg)	24,2	38,2	+14,0
Boeuf : faux filet (kg)	15,1	23,5	+8,4
Boeuf : rumsteack (kg)	14,8	22,8	+8,0
Boeuf : entrecôte (kg)	13,9	23,1	+9,2
Boeuf : bifteck dans la bavette (kg)	14,0	21,7	+7,7
Boeuf : côte avec os (kg)	12,5	21,2	+8,7
Veau : escalope (kg)	16,4	23,7	+7,3
Veau : rôti noix, sous-noix ou noix pâtissière (kg)	14,9	22,8	+7,9
Agneau : côtes découvertes (kg)	11,9	19,8	+7,9
Agneau : gigot raccourci (kg)	11,3	18,7	+7,4
Porc : rôti dans le filet (kg)	7,7	10,5	+2,8
Porc : échine avec os (kg)	6,0	8,4	+2,4
Lapin entier (kg)	6,6	9,9	+3,3

Bronnen: INSEE, FOD Economie, ADSEI

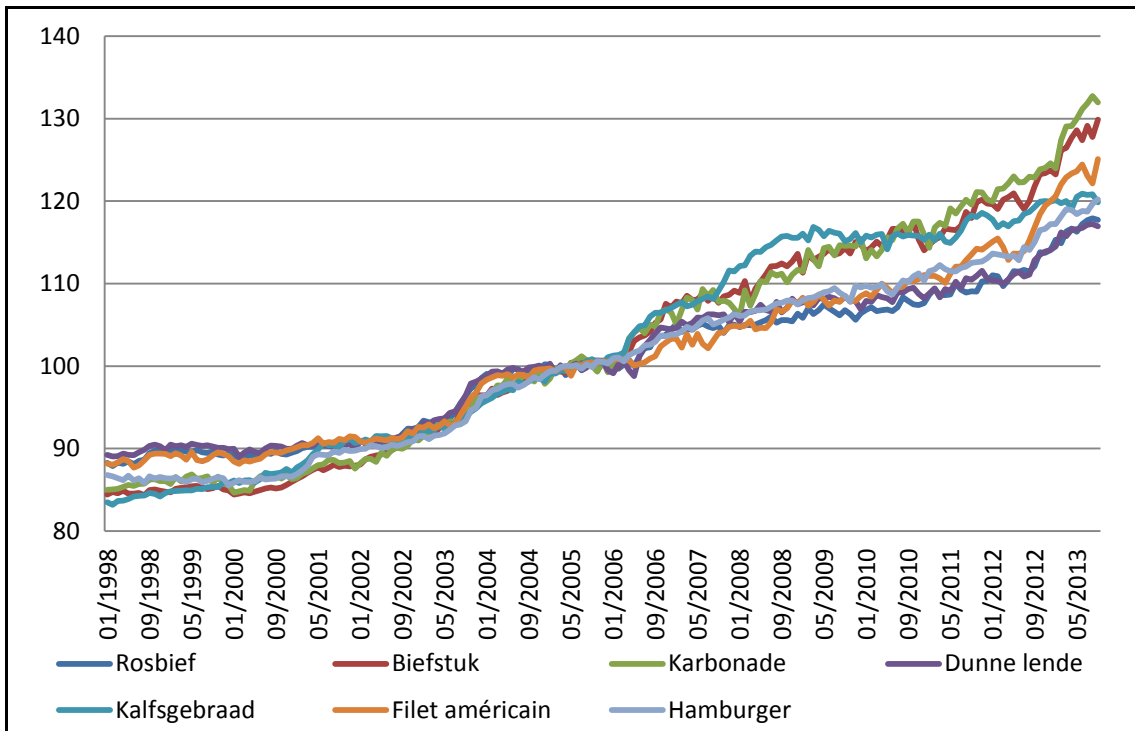
3.2. Evolutie van de consumptieprijzen van verschillende rundvleessoorten in België

In grafiek 17 is het prijsverloop van de verschillende soorten rundvlees die deel uitmaken van de Belgische consumptiekorf tegenover elkaar uitgezet. Rosbief en dunne lende (twee duurdere soorten) hebben een minder sterke prijsstijging gekend dan de andere rundvleessoorten. Bovendien is de prijsevolutie van rosbeef en dunne lende meer gecorreleerd aan de prijsevolutie van de onderliggende landbouwprijzen (namelijk het AS2-karkas).

Op langere termijn zijn de consumptieprijzen van rundvlees opwaarts georiënteerd, maar de winkelprijzen vertonen frequente schommelingen. Tijdelijke promoties voor rundvlees (als lokmiddel voor de klant) spelen hier een grote rol in.

Grafiek 17 Verloop van de consumptieprijs van verschillende rundsvleessoorten in België

(Index 2005=100)

Bron: FOD Economie, ADSEI

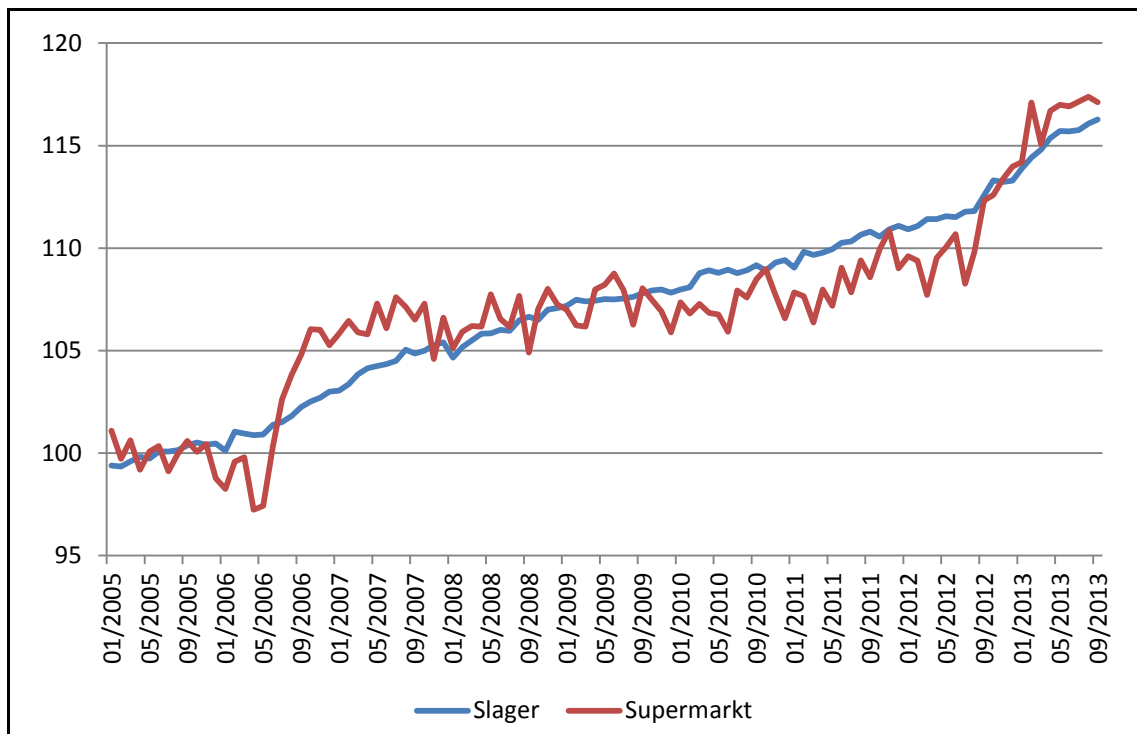
3.3. Evolutie van de gemiddelde prijs van dunne lende volgens het soort verdeler

Het consumptieprijsverloop van dunne lende, al naargelang het distributiekanaal, is uitgezet in grafiek 18. De prijzen van dunne lende bij de slager zijn tussen januari 2008 en september 2013 met 11,1 % toegenomen. Ook in de supermarkt was er een prijsstijging van dunne lende (+11,4%), maar ze deed zich vooral voor tussen juli 2012 en september 2013 toen de consumptieprijs met 8,1 % naar boven ging. Terwijl de prijzen van dunne lende bij de slager een continu stijgend verloop kennen, vertonen de prijzen van dunne lende in de supermarkt een meer volatiele verloop. Dat zou het gevolg kunnen zijn van de eerder aangehaalde tijdelijke promoties. Qua prijsniveau wordt dunne lende in België duurder betaald bij de slager (in september 2013 gemiddeld bijna 19 euro per kg) dan in de grote winkelketens (gemiddeld iets meer dan 16 euro per kg in september 2013)⁵⁴.

⁵⁴ Uit gesprekken met sectorspecialisten van de Vlaamse Overheid blijkt dat de slager eerder vlees van koeien zal aanbieden terwijl een supermarktketen eerder vlees van stieren verkoopt (minder vet en niet donkerrood van kleur, met een andere smaak).

Grafiek 18 Evolutie consumptieprijs van dunne lende bij de slager en bij verschillende distributiezaken

(Index 2005=100)

Bron: FOD Economie, ADSEI

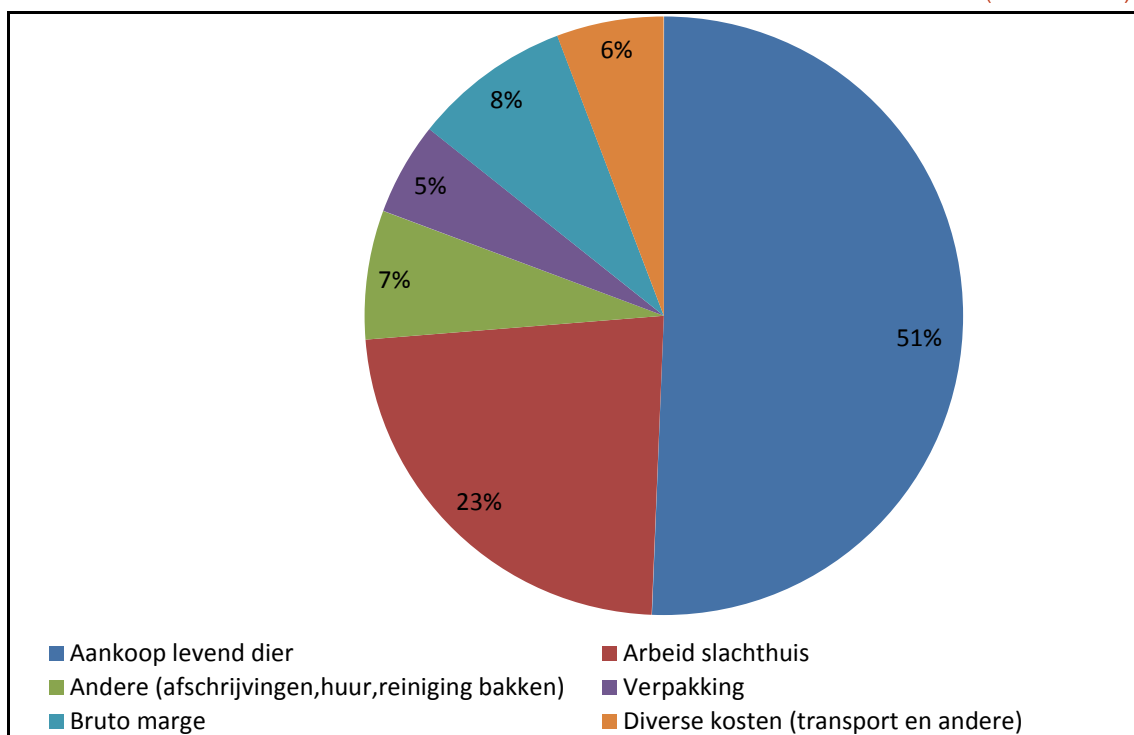
4. Analyse van de prijstransmissie in de rundvleesketen

Aangezien voor de detailhandel slechts geaggregeerde gegevens beschikbaar zijn over de marges, wordt in dit deel getracht om via een vereenvoudigd prijstransmissiemodel de evolutie van de marge op rundvlees in de distributie weer te geven. Het verloop van de consumptieprijs voor rundvlees zal daarbij vergeleken kunnen worden met een theoretisch berekende kostprijsevolutie voor de distributie. Deze theoretisch berekende kostprijsevolutie zal in verschillende stappen opgebouwd worden.

In eerste instantie wordt een theoretisch berekende producentenprijs af slachthuis voor rundvlees berekend, welke in feite de aankoopprijs voor de distributie is. Uit de studie van 2009 kwam naar voor dat de producentenprijs af slachthuis voor de helft wordt bepaald door de aankoop van het basisproduct, met andere woorden het rundvee. Daarnaast speelt ook de arbeidskost (23 %) een belangrijke rol, en in mindere mate ook de andere kosten (waaronder afschrijvingen, huur en reiniging van de bakken, 7 %), het verpakkingsmateriaal (5 %), de marge voor het slachthuis⁵⁵ (9 %) en diverse kosten (waaronder het transport, 6 %).

Grafiek 19 Samenstelling van de producentenprijs van rundvlees, af slachthuis, Belgisch witblauw

(Situatie 2008)

Bron: Febev

Om het verloop van een theoretische producentenprijs af slachthuis in kaart te brengen werd voor elk van de kostenposten hun prijsverloop gekoppeld aan hun gewicht. Voor de benadering van het specifieke prijsverloop werden vervolgens proxy's gebruikt. Voor de aankoopkost van het levende dier werd de prijsevolutie van het AS2-karkas in rekening gebracht, terwijl voor de evolutie van de arbeidskost in de slachterij de totale loonkost per voltijds tewerkgestelde in de sector 10.11 (sector van de slachthuizen en

⁵⁵ De bruto marge bedraagt jaarlijks 10 % en is enkel berekend op de kostenposten aankoop levend dier, arbeid slachthuis, andere en verpakking.

uitsnijderijen volgens de NACE - classificatie) als proxy genomen werd (op basis van statistieken van de RSZ). De evolutie van de verpakkingskost werd benaderd via de binnenlandse afzetprijs van de verpakkingsondernemingen (ADSEI, NACE 22.22 Vervaardiging van verpakkingsmateriaal van kunststof). Voor de marge werd jaarlijks een vast percentage op de gemaakte kosten (exclusief de kosten voor transport en diverse kosten) berekend. Voor de prijsevolutie van alle andere kostenposten ten slotte werd de gezondheidsindex als proxy genomen.

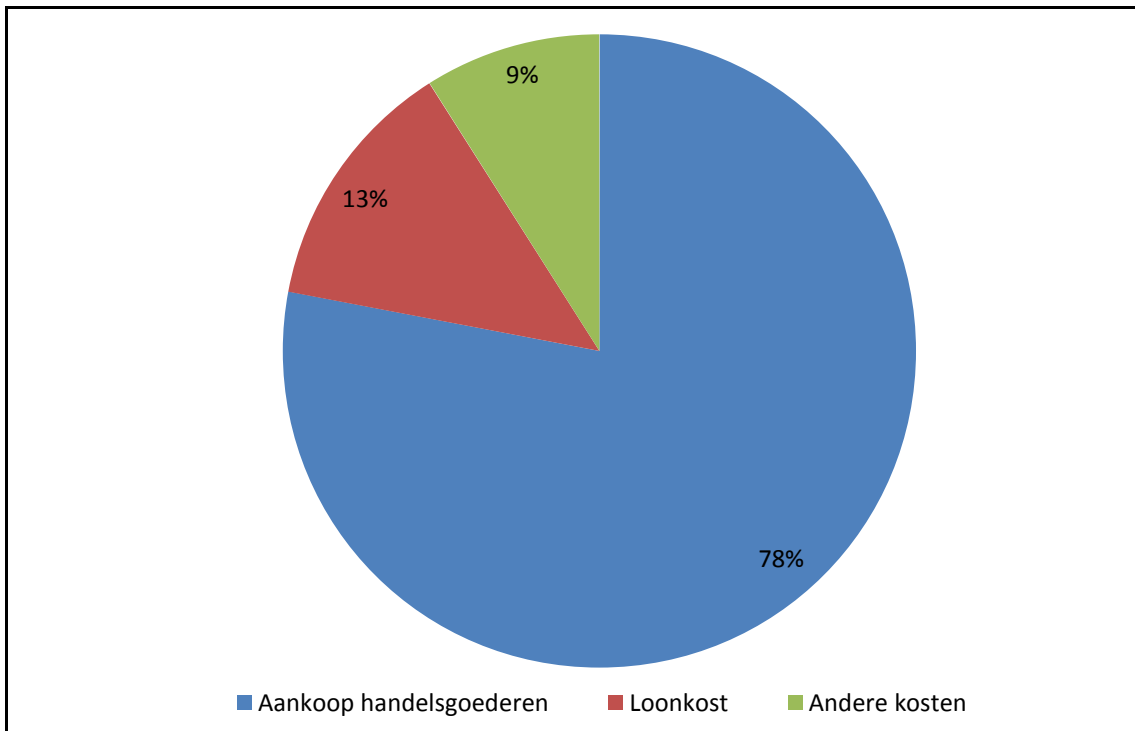
Ten opzichte van 2005 lag de loonkost per voltijds tewerkgestelde in 2012 bijna 23 % hoger, de aankoopkost van het levend dier nam in de dezelfde periode slechts met 9 % toe. De marge lag, als vast percentage op de gestegen kosten, ongeveer 14 % hoger dan in 2005. Voor alle andere kostenposten werd rekening gehouden met een prijstoename tussen 17 % (verpakkingskost) en 19 % (stijgingsritme van de gezondheidsindex) tussen 2005 en 2012. Op basis van al deze proxy's zou de theoretisch berekende producentenprijs af slachthuis met bijna 14 % toegenomen zijn tussen 2005 en 2012⁵⁶. Uit de door ADSEI gepubliceerde producentenprijsstatistiek blijkt dat de afzetprijs van de slachthuizen en uitsnijderijen tussen 2010 en 2012 (enkel vanaf 2010 zijn er cijfers beschikbaar) met ongeveer 5 % is gestegen, wat in lijn ligt met de toename van de theoretisch berekende producentenprijs in die periode (+4 %).

Vervolgens wordt deze theoretisch berekende producentenprijs af slachthuis voor rundvlees gebruikt bij de berekening van de theoretische kostprijs van de distributie. Over de kostenstructuur van de vleesafdeling in de detailhandel zijn geen gegevens beschikbaar, zodat we beroep doen op de kostenstructuur voor het gehele assortiment. In de oorspronkelijke studie bestaat die kostenstructuur (althans in de grootdistributie) voor 13 % uit personeelskosten, voor 78 % uit de aankoop handelsgoederen en voor 9 % uit andere kosten. De proxy voor de prijsevolutie van de aankoop handelsgoederen is gebaseerd op de theoretische producentenprijs af slachthuis, welke hierboven in detail werd toegelicht. De prijsevolutie van de kostencomponent andere kosten wordt benaderd op basis van de gezondheidsindex. Voor de evolutie van de personeelskosten werd de loonmassa per voltijds tewerkgestelde in de sector 47.11 gebruikt op basis van RSZ-gegevens.

⁵⁶ In bijlage is in detail het verloop van de voornaamste kostencomponenten in het productieproces van rundvlees opgenomen.

Grafiek 20 Kostenstructuur in de detailhandel

(Situatie 2005)

Bron: ADSEI

Voornamelijk de loonkost per voltijds tewerkgestelde is sterk gestegen tussen 2005 en 2012, namelijk met 18 %. De kostprijs van de aankoop van vlees is, zoals hierboven reeds gesteld, toegenomen met 14 %, terwijl de andere kosten met 17 % zijn gestegen. Door combinatie van de verschillende proxy's en hun gewicht in de kostenstructuur van de detailhandel kan gesteld worden dat de theoretisch berekende kostprijs van de distributie met 14 % vermeerderd is in de beschouwde periode.

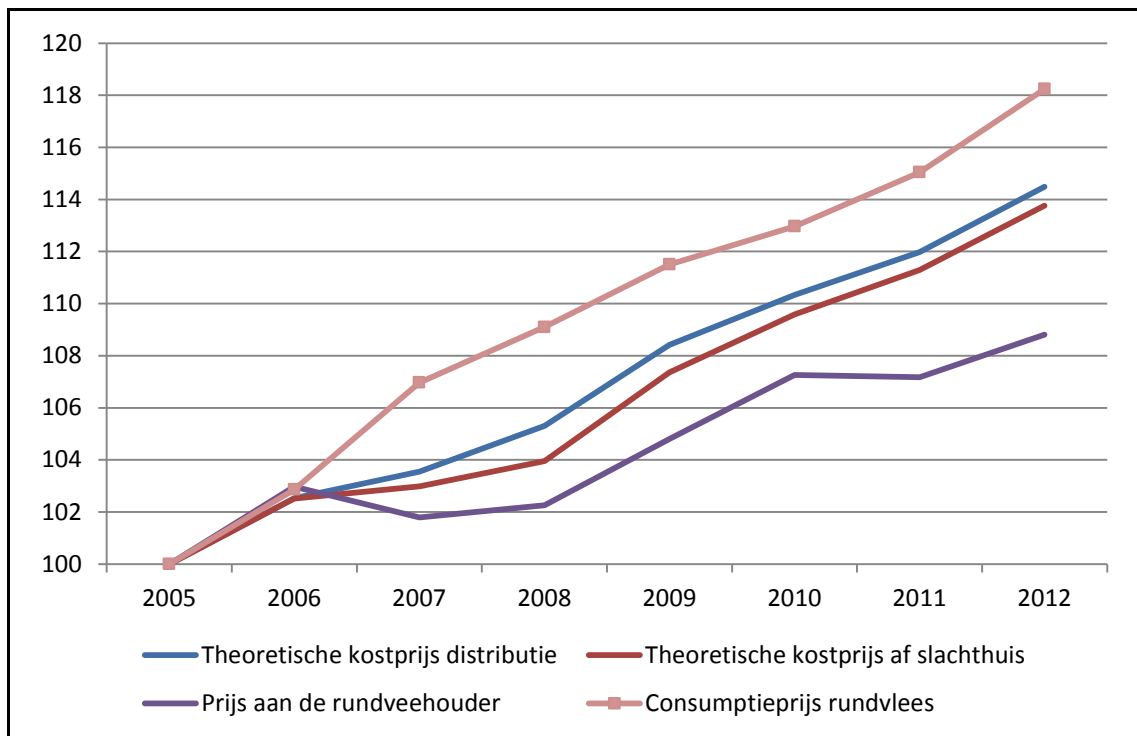
Samenvattend voor de gehele rundvleeskolom kunnen dan volgende, deels geraamde, prijsevoluties vastgesteld worden voor de periode 2005 - 2012:

Prijs aan rundveehouder:	+9 %
Theoretische producentenprijs af slachthuis:	+14 %
Theoretische kostprijs distributie:	+14 %
Consumentenprijs rundvlees:	+18 %

Hieruit blijkt dat de kostenstijging in de grootdistributie (+14 %) iets lager uitkomt dan de prijsstijging van rundvlees in de supermarkt (+18 %). In de meest recente periode lijkt de kleinhandel zijn marge op dit product alvast niet vergroot te hebben. Enkel tussen 2006 en 2007 nam de prijs van rundvlees in de winkel sterker toe dan de theoretische kostprijs, nadien verliepen beide prijsevoluties meer gelijklopend.

Grafiek 21 Evolutie van de prijs aan de rundveehouder, de kostprijs af slachthuis, de kostprijs van de distributie en de consumtieprijs van rundsvlees

(Index 2005=100)

Bronnen: ADSEI, BIRB, FEBEV, RSZ, berekeningen FOD Economie

5. Conclusie

Ondanks de toenemende concentratie in de sector van de rundveehouderij (minder bedrijven, meer dieren per bedrijf) blijft de rendabiliteit van de rundveehouder onder druk staan. Tijdens de beschouwde periode kwam dit vooral door de hoge veevoederprijzen (de belangrijkste variabele kostencomponent van de rundveehouder), die onder invloed van sterk opwaarts gerichte internationale grondstoffenprijzen fel zijn gestegen: tussen 2005 en augustus 2013 zijn de voederprijzen met bijna 68 % gestegen terwijl de verkoopprijs van een karkas van superieure beveleesdheid en weinig vet met amper 20% is toegenomen. De rundveehouder slaagt er dus niet in de stijgende kosten van voeder door te rekenen in de afzetprijs.

Wat betreft de andere schakels in de complexe rundvleesketen⁵⁷: ook de marges in de stroomopwaartse sector (mengvoederindustrie) en de stroomafwaartse sectoren (slachthuizen en uitsnijderijen⁵⁸) lijken niet groot in vergelijking met de gemiddelde marges in de voedingsindustrie. Voor de mengvoederindustrie, de slachthuizen en de uitsnijderijen hebben we dit proberen aan te tonen aan de hand van financiële gegevens uit de jaarrekeningen. Aangezien voor de detailhandel dergelijke gegevens niet voorhanden zijn op productniveau werd de evolutie van de rendabiliteit in deze sector benaderd via een vereenvoudigd prijstransmissiemodel: ook daar lijken in de meest recente periode geen aanwijzingen voor een toename van de marges.

Van één tussenliggende schakel, de sector van de veehandelaars, is weinig statistische informatie voorhanden. Het zou kunnen dat op dat niveau de efficiëntie en de transparantie van de keten nog verbeterd zouden kunnen worden.

De consumptie van rundvlees gaat de afgelopen jaren in dalende lijn, voor rundvlees is de afname van het verbruik meer uitgesproken dan voor andere vleessoorten. Mogelijks heeft dat te maken met het feit dat rundvlees in vergelijking met andere vleessoorten iets duurder is. In vergelijking met Frankrijk is rundvlees dan weer relatief goedkoop in België.

De internationale vraag naar rundvlees is opwaarts gericht, onder andere dankzij de toegenomen vraag in een aantal landen grenzend aan de EU (Rusland, Turkije,...). De Belgische export van het typische witblauw ras naar die groeiemarkten blijft echter beperkt.

Tenslotte willen we erop wijzen dat de Europese gesprekken over de nieuwe invulling van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) voor de periode 2014-2020 volop aan de gang zijn. Gezien bijna 20 % van de opbrengsten van Belgische vleesveebedrijven gelinkt zijn met premies, is de uitkomst hiervan niet zonder belang voor de sector.

⁵⁷ Een doorgedreven verticale integratie tussen de voederproducenten en rundveehouders lijkt weinig realistisch gezien de lange doorlooptijd in de productie (2 tot 3 jaar).

⁵⁸ Om de rendabiliteit op peil te houden, wordt in de sector van de slachthuizen en uitsnijderijen sterk ingezet op schaalvergroting.

Afkortingen

ABS	Algemeen Boerensyndicaat
ADSEI	Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie van de FOD Economie
AMS	Afdeling Monitoring en Studie (Vlaamse overheid)
BEMEFA	Beroepsvereniging van de mengvoederfabrikanten
BIRB	Belgisch Interventie- en Restitutiebureau
Btw	Belasting op toegevoegde waarde
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
Comeos	Federatie van handel en distributie
Destatis	Statistische Bundesamt
EC	Europese Commissie
EU	Europese Unie
EU27	Europese Unie (27 lidstaten)
FADN	Farm Accountancy Data Network
FAO	Food and Agriculture Organisation
FAVV	Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
FEBEV	Federatie Belgisch Vlees
FNCBV	Fédération Nationale de Commerce du Bétail et de la Viande
FOD Economie	Federale overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie
FWA	Fédération Wallonne de l'Agriculture
GLB	Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
INSEE	Institut national de la statistique et des études économiques
IPA	Interprofessioneel akkoord
NACE	Economische activiteiten nomenclatuur in de Europese Gemeenschap
NBB	Nationale Bank van België
UGent	Universiteit Gent
VLAM	Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing
VVV	Vlaamse Veehandelaars & Vleesproducenten

Bijlage 1 Samenstelling van de rundveestapel in het Vlaams Gewest

Variabelen	2000	2008	2009	2010	2011	2012	Gemiddelde 2000-2012	
Totaal aantal runderen	1.558.075	1.295.449	1.296.510	1.303.865	1.302.248	1.269.405	1.337.592	100,00%
Runderen jonger dan 1 jaar	533.465	423.353	422.285	426.985	435.729	406.155	441.329	32,99%
Bestemd om als kalveren geslacht te worden	160.741	147.402	142.541	153.630	164.341	161.373	155.005	11,59%
Andere kalveren	372.724	275.951	279.744	273.355	271.388	244.782	286.324	21,41%
Runderen van 1 jaar tot jonger dan 2 jaar	325.762	249.159	246.966	251.693	249.909	253.430	262.820	19,65%
Mannelijke	103.352	69.428	67.144	68.337	69.311	73.031	75.101	5,61%
Vrouwelijke	222.410	179.731	179.822	183.356	180.598	180.399	187.719	14,03%
Voor de vetmesting	31.612	9.469	10.148	8.035	8.634	11.836	13.289	0,99%
Andere	190.798	170.262	169.674	175.321	171.964	168.563	174.430	13,04%
Voor het vervangen van melkkoeien	116.574	89.965	91.416	97.559	95.484	-	98.200	7,34%
Voor het vervangen van zoogkoeien	74.224	80.297	78.258	77.762	76.480	-	77.404	5,79%
Runderen van 2 jaar en meer	698.848	622.937	627.259	625.187	616.610	609.820	633.444	47,36%
Mannelijke	25.189	16.715	16.561	16.303	16.478	18.704	18.325	1,37%
Vrouwelijke	673.659	606.222	610.698	608.884	600.132	591.116	615.119	45,99%
Vaarzen	127.860	111.315	110.284	107.916	106.185	90.875	109.073	8,15%
Voor de vetmesting	41.739	21.132	21.337	19.693	19.833	17.826	23.593	1,76%
Andere	86.121	90.183	88.947	88.223	86.352	73.049	85.479	6,39%
Voor het vervangen van melkkoeien	48.160	37.998	36.831	37.561	36.469	-	39.404	2,95%
Voor het vervangen van zoogkoeien	37.961	52.185	52.116	50.662	49.883	-	48.561	3,63%
Koeien	545.799	494.907	500.414	500.968	493.947	500.241	506.046	37,83%
Melkkoeien	342.742	289.738	296.951	297.179	290.300	279.171	299.347	22,38%
Zoogkoeien	203.057	205.169	203.463	203.789	203.647	175.394	199.087	14,88%

Bron: FOD Economie, ADSEI

Bijlage 2 Samenstelling van de rundveestapel in het Waals Gewest

Variabelen	2000	2008	2009	2010	2011	2012	Gemiddelde 2000-2012	
Totaal aantal runderen	1.483.060	1.309.837	1.303.725	1.288.528	1.257.818	1.214.312	1.309.547	100,00%
Runderen jonger dan 1 jaar	422.900	329.713	337.399	331.307	323.111	295.157	339.931	25,96%
Bestemd om als kalveren geslacht te worden	3.098	5.820	4.648	5.003	6.100	5.723	5.065	0,39%
Andere kalveren	419.802	323.893	332.751	326.304	317.011	289.434	334.866	25,57%
Runderen van 1 jaar tot jonger dan 2 jaar	288.396	257.601	246.080	253.185	245.100	244.941	255.884	19,54%
Mannelijke	71.414	62.015	58.114	58.936	57.647	56.230	60.726	4,64%
Vrouwelijke	216.982	195.586	187.966	194.249	187.453	188.711	195.158	14,90%
Voor de vetmesting	4.110	2.364	2.707	2.883	2.830	6.777	3.612	0,28%
Andere	212.872	193.222	185.259	191.366	184.623	181.934	191.546	14,63%
Voor het vervangen van melkkoeien	94.216	68.983	67.221	71.174	68.456	-	74.010	5,65%
Voor het vervangen van zoogkoeien	118.656	124.239	118.038	120.192	116.167	-	119.458	9,12%
Runderen van 2 jaar en meer	771.764	722.523	720.246	704.036	689.607	674.214	713.732	54,50%
Mannelijke	18.975	18.083	17.991	17.218	17.492	19.151	18.152	1,39%
Vrouwelijke	752.789	704.440	702.255	686.818	672.115	655.063	695.580	53,12%
Vaarzen	143.294	147.859	145.633	139.337	137.363	121.017	139.084	10,62%
Voor de vetmesting	5.133	3.490	3.688	3.740	3.461	5.520	4.172	0,32%
Andere	138.161	144.369	141.945	135.597	133.902	115.497	134.912	10,30%
Voor het vervangen van melkkoeien	60.411	47.813	46.757	45.372	45.487	-	49.168	3,75%
Voor het vervangen van zoogkoeien	77.750	96.556	95.188	90.225	88.415	-	89.627	6,84%
Koeien	609.495	556.581	556.622	547.481	534.752	534.046	556.496	42,50%
Melkkoeien	273.051	227.385	227.561	223.452	217.088	205.757	229.049	17,49%
Zoogkoeien	336.444	329.196	329.061	324.029	317.664	293.281	321.613	24,56%

Bron: FOD Economie, ADSEI

Bijlage 3 : Samenstelling van de rundveestapel in het Brusselse Gewest

Variabelen	2000	2008	2009	2010	2011	2012	Gemiddelde 2000-2012	
Totaal aantal runderen	430	246	218	238	253	555	323	100,00%
Runderen jonger dan 1 jaar	113	65	62	59	64	107	78	24,23%
Bestemd om als kalveren geslacht te worden	0	0	0	0	0	4	1	0,21%
Andere kalveren	113	65	62	59	64	103	78	24,02%
Runderen van 1 jaar tot jonger dan 2 jaar	88	40	36	44	34	92	56	17,22%
Mannelijke	34	1	6	4	5	7	10	2,94%
Vrouwelijke	54	39	30	40	29	85	46	14,28%
Voor de vetmesting	0	1	10	15	9	0	6	1,80%
Andere	54	38	20	25	20	85	40	12,47%
Voor het vervangen van melkkoeien	21	18	18	21	16	-	19	5,81%
Voor het vervangen van zoogkoeien	33	20	2	4	4	-	13	3,90%
Runderen van 2 jaar en meer	229	141	120	135	155	356	189	58,56%
Mannelijke	56	2	3	4	11	6	14	4,23%
Vrouwelijke	173	139	117	131	144	350	176	54,33%
Vaarzen	45	31	41	47	64	75	51	15,62%
Voor de vetmesting	7	0	20	20	45	32	21	6,39%
Andere	38	31	21	27	19	43	30	9,23%
Voor het vervangen van melkkoeien	23	16	16	21	14	-	18	5,57%
Voor het vervangen van zoogkoeien	15	15	5	6	5	-	9	2,85%
Koeien	128	108	76	84	80	275	125	38,71%
Melkkoeien	64	67	68	73	63	184	87	26,75%
Zoogkoeien	64	41	8	11	17	81	37	11,44%

Bron: FOD Economie, ADSEI

Bijlage 4 Boekhoudkundige resultaten van gespecialiseerde rundveebedrijven¹

In euro / ha	Waals Gewest							Vlaams Gewest						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012(**)	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012(**)
I. Kosten														
Voeder	283	316	352	312	339	381	417	468	453	409	414	449	491	538
Meststoffen	71	72	81	74	70	88	88	82	88	131	117	111	122	121
Zaai-en pootgoed	18	19	24	27	28	26	26	78	74	73	80	80	86	87
Bestrijdingsmiddelen	11	14	20	21	21	20	20	58	60	64	64	60	67	69
Veterinaire uitgaven	147	146	144	148	148	148	153	194	181	164	191	189	234	242
Energie	50	54	69	58	71	71	77	106	99	100	95	101	122	132
Werktuigkosten	269	286	294	295	321	325	333	376	386	376	394	405	391	401
Grond –en gebouwenkapitaal	330	334	349	366	380	352	348	501	476	520	577	540	673	667
Werk door derden en betaalde lonen	71	81	101	104	89	94	97	189	177	205	211	208	242	249
Andere (*)	200	191	189	196	186	181	186	446	471	780	666	509	825	847
Verrekening toegerekend loon	890	856	845	878	896	986	1012	1269	1312	1257	1363	1416	1394	1430
Totaal zonder toegerekend loon	1449	1511	1623	1602	1653	1686	1746	2498	2465	2822	2809	2652	3254	3352
Totaal met toegerekend loon	2339	2368	2468	2480	2549	2672	2758	3767	3777	4079	4172	4068	4647	4783
II. Opbrengsten														
Runderen en voedergewassen	1233	1168	1031	1143	1129	1152	1170	2047	1723	1700	1830	1755	2141	2174
Andere opbrengsten	647	659	718	702	796	749	804	986	1041	1212	1271	1310	1470	1607
Totaal opbrengsten	1880	1827	1749	1845	1925	1901	1974	3033	2764	2912	3101	3065	3611	3780
III. Inkomsten														
Inkomen zonder toegerekend loon	431	316	126	243	272	215	228	535	299	90	292	413	357	428
Inkomen met toegerekend loon	-459	-541	-719	-635	-624	-772	-784	-734	-1013	-1167	-1071	-1003	-1036	-1003

Bronnen: Waals Gewest, Vlaams Gewest, berekeningen FOD Economie

(*) Overige variabele en vaste kosten (o.a. ook investeringen in andere bedrijfstakken zoals groene energie, toerisme en hoeveerverkoop: de volatiliteit in deze kostenpost kan verklaard worden doordat de steekproef jaarlijks wat kan wijzigen en deze kosten sterk verschillen van bedrijf tot bedrijf).

(**) o.b.v. extrapolatie van het jaar 2011 aan de hand van volgende proxy's: de specifieke posten bij aankooprijzen van productiemiddelen in de landbouw (ADSEI) voor meststoffen, zaai-en pootgoed, bestrijdingsmiddelen, energie, werktuigkosten, grond –en gebouwenkapitaal; krachtvoeder (Bemefa) voor voeder; veterinaire consultatie (CPI) voor veterinaire uitgaven; gezondheidsindex voor werk door derden en betaalde lonen, andere, toegerekend loon, andere opbrengsten. De opbrengsten voor runderen en voedergewassen werden geëxtrapoleerd aan de hand van de AS2- karkasprijzen (BIRB).

¹ De definities van de verschillende kosten- en opbrengstenposten zijn terug te vinden in bijlage 5.

Bijlage 5 Beschrijving kosten- en opbrengstenposten

Opbrengsten runderen en voedergewassen

Hierin zijn o.a. begrepen:

- de omzet en aanwas van het rundvee;
- eventueel de waarde van de melkproductie;
- overige opbrengsten rundveehouderij en verkoop voedergewassen.

Andere opbrengsten

Hierin zijn o.a. begrepen:

- premies;
- eventueel opbrengsten uit andere bedrijfstakken en marktbaar gewassen.

Kosten veevoeders

Deze post omvat:

- de aangekochte veevoeders
- de veevoeders van het eigen bedrijf.

Dit zijn de gevoederde marktbaar producten van het eigen bedrijf. Hierin zijn begrepen: de melkproducten, de hoofd- en bijproducten van de marktbaar gewassen en hooi. De door de graasdieren verbruikte voedergewassen (gras, rapen, voederbieten, voedermaïs, enz.) worden niet opgenomen.

Kosten meststoffen

Het betreft de aangekochte meststoffen die uitgestrooid worden voor de oogst van het boekjaar.

Kosten zaai- en pootgoed

De kosten voor zaai-, poot- en plantgoed, aangekocht en van eigen bedrijf, verbruikt voor de oogst opgenomen in het beschouwde boekjaar. De kosten voor jonge bomen voor de aanleg van nieuwe fruitpercelen worden hier niet geboekt; ze worden als investering beschouwd.

Kosten bestrijdingsmiddelen

Het gaat over de kosten voor bestrijdingsmiddelen die verbruikt werden voor de oogst.

Kosten diergeneeskundige zorgen

Dit zijn de dierenartskosten, inclusief de kosten voor de geneesmiddelen. De kosten voor kunstmatige inseminatie worden geboekt onder overige kosten (zie kosten overige).

Kosten energie

Deze omvatten de energiekosten voor de in het boekjaar verbruikte energie (elektriciteit, aardgas, stookolie, enz.).

Kosten werktuigen

Het betreft:

- afschrijvingen van werktuigen
- toegerekende rente op dood kapitaal - werktuigen
- onderhoudskosten werktuigen
- verzekering werktuigen
- belasting werktuigen (verkeersbelasting, belasting op drijfkracht, ...)
- de aankopen van klein gereedschap

- de kosten voor huur van werktuigen
- de kosten voor het gebruik van privé-vervoermiddelen voor het bedrijf
- kosten voor smeermiddelen

De afschrijving wordt berekend op de vervangingswaarde. Voor de toegerekende intresten wordt 5 % rente berekend op de gemiddelde balanswaarde (vervangingswaarde – gecumuleerde afschrijvingen).

Kosten grond- en gebouwenkapitaal

De kosten van het grond- en gebouwenkapitaal omvatten volgende elementen:

- afschrijvingen voor grondverbeteringen, bedrijfsgebouwen, glasopstand, blijvende teelten, afsluitingen, steunmateriaal en quota
- toegerekende rente op onroerende goederen (met uitsluiting van de gronden, maar inclusief de aangekochte of overgenomen quota)
- kosten huur quota
- betaalde pacht (inclusief de door de pachter voor rekening van de eigenaar betaalde lasten)
- toegerekende pacht voor de gronden in eigendom
- verzekering onroerende goederen
- onderhoudskosten voor gebouwen en grondverbeteringen
- overige kosten grond- en gebouwenkapitaal (onroerende voorheffing, brandverzekering, ...)

De afschrijvingen worden, met uitzondering van de quota, berekend op de vervangingswaarde. Voor de toegerekende intresten wordt 5 % rente berekend op de gemiddelde balanswaarde (vervangingswaarde – gecumuleerde afschrijvingen).

Werk door derden

Dit zijn de werken uitgevoerd door ondernemers met hun eigen machines (bv. maaidorsen, sproeien, enz.).

Kosten betaalde lonen

Dit zijn de werkelijk betaalde lonen en sociale lasten.

Kosten overige

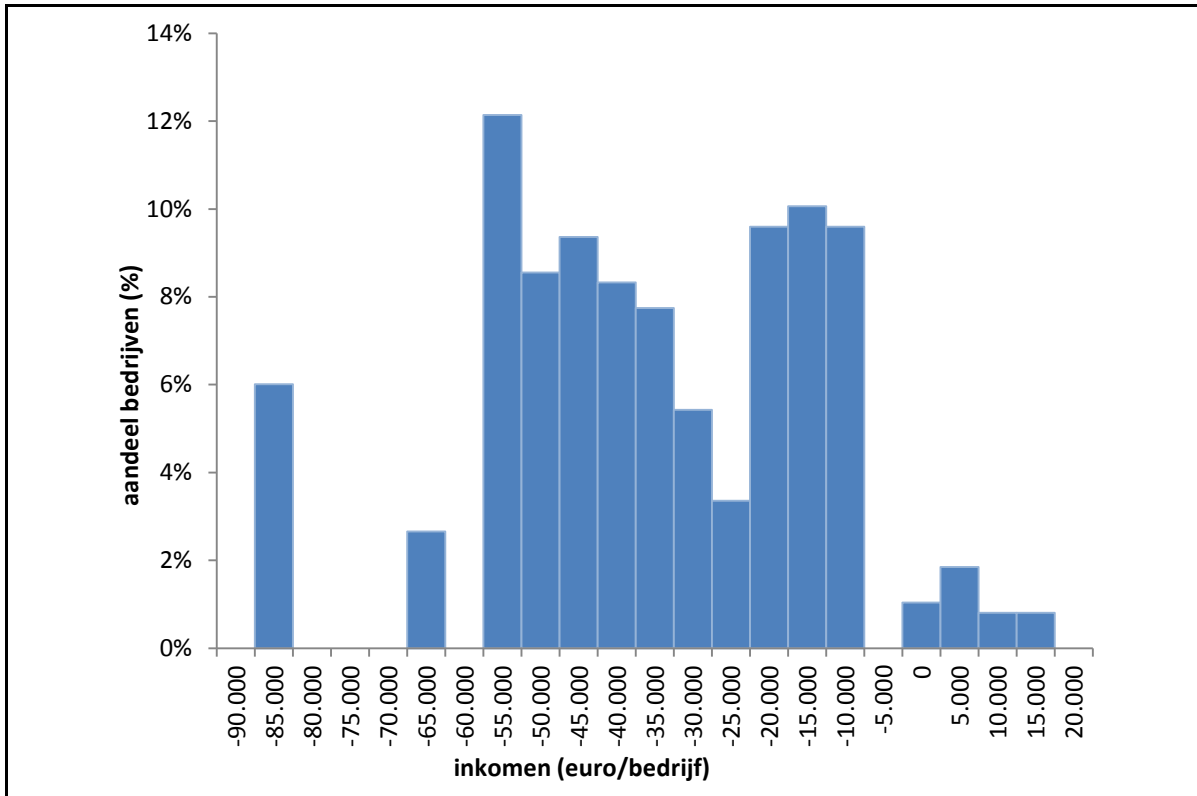
Deze rubriek omvat de niet elders in de desbetreffende tabel vermelde kosten (dekgelden, verzekering, enz.).

Toegerekend loon

De vergoeding eigen arbeid van de niet-betaalde arbeidskrachten wordt berekend op basis van de cao-minimumlonen vastgesteld door het Nationaal Paritair Comité voor de land- en tuinbouw, verhoogd met de sociale lasten.

Bijlage 6 Spreiding van het inkomen (incl. toegerekend loon) van gespecialiseerde vleesbedrijven in Vlaanderen

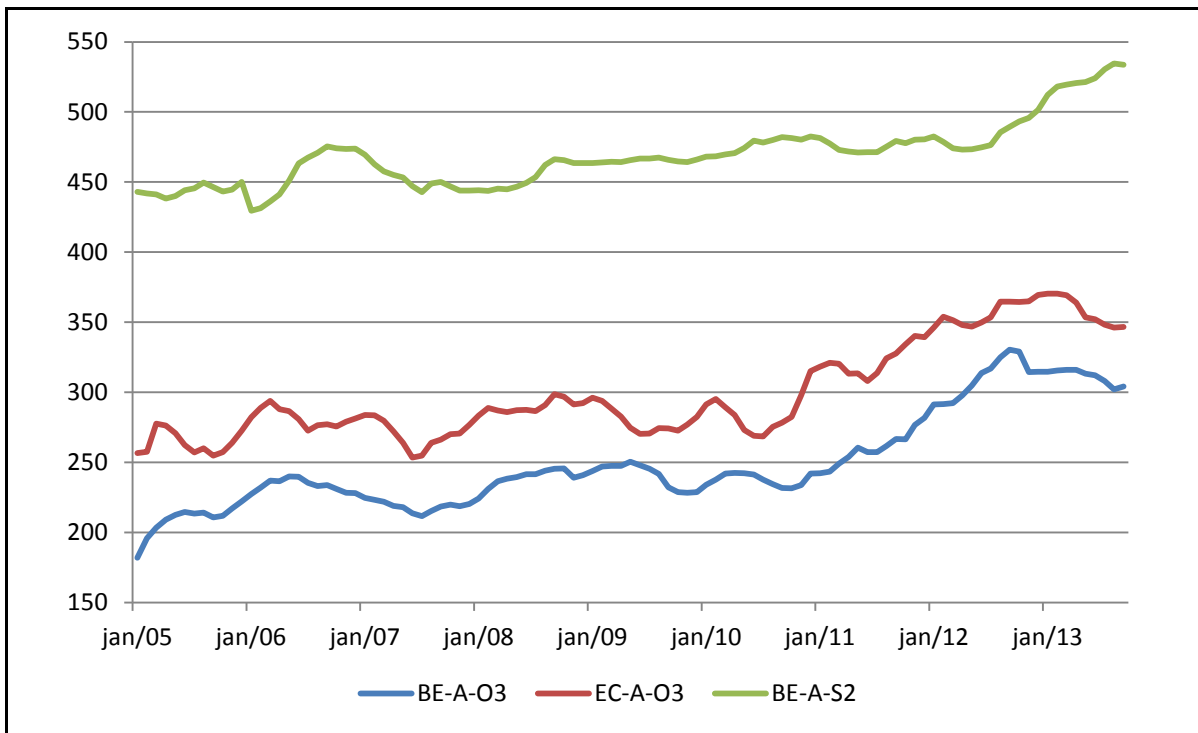
(euro/ bedrijf, voorlopige cijfers 2011)

Bron : AMS

Bijlage 7 Evolutie van de Belgische en Europese karkasprijzen

(€/ 100 kg)

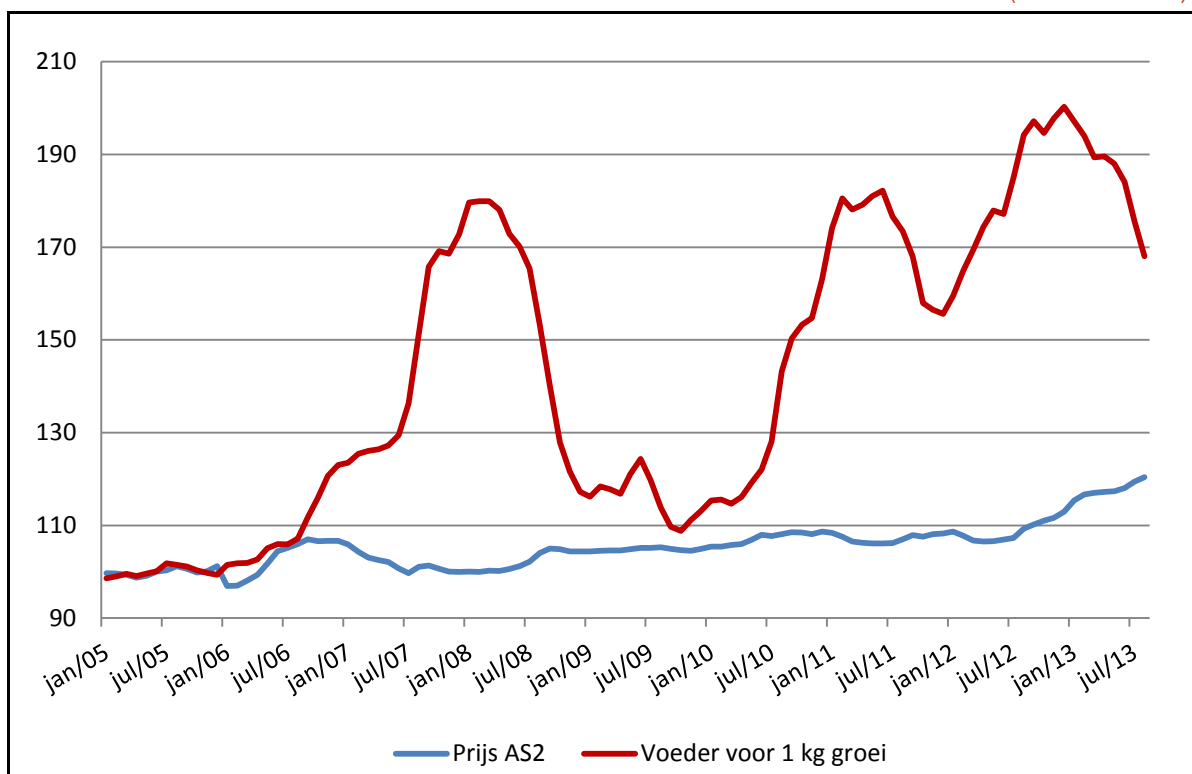
Bronnen: BIRB, EC

Bijlage 8 Een sector onder druk: een nieuw interprofessioneel akkoord

De rundveehouder werd de laatste jaren geconfronteerd met grote schommelingen van de grondstoffen die gebruikt worden voor de vervaardiging van diervoeders. Sinds de wijzigingen in het Gemeenschappelijk Europees Landbouwbeleid zijn deze noteringen onderhevig aan de mondiale schommelingen. Zo gingen de prijzen van de grondstoffen in de eerste helft van 2010 pijlsnel omhoog, wat resulteerde in fors hogere prijzen voor diervoeders (de voornaamste kostenpost voor de rundveehouder, goed voor ongeveer de helft van alle kosten). In augustus 2013 lag de voederprijs 65,6 % hoger dan in de overeenstemmende maand in 2005. Over die tijdsspanne nam de verkoopprijs van een AS2-karkas met 19 % toe, waarvan meer dan de helft, 10,1 procentpunt, in de laatste twaalf maanden.

Grafiek 1 Prijsverloop van veevoeder en van een AS2-karkas

(Index 2005=100)

Bronnen: BEMEFA, CE, ADSEI, BIRB

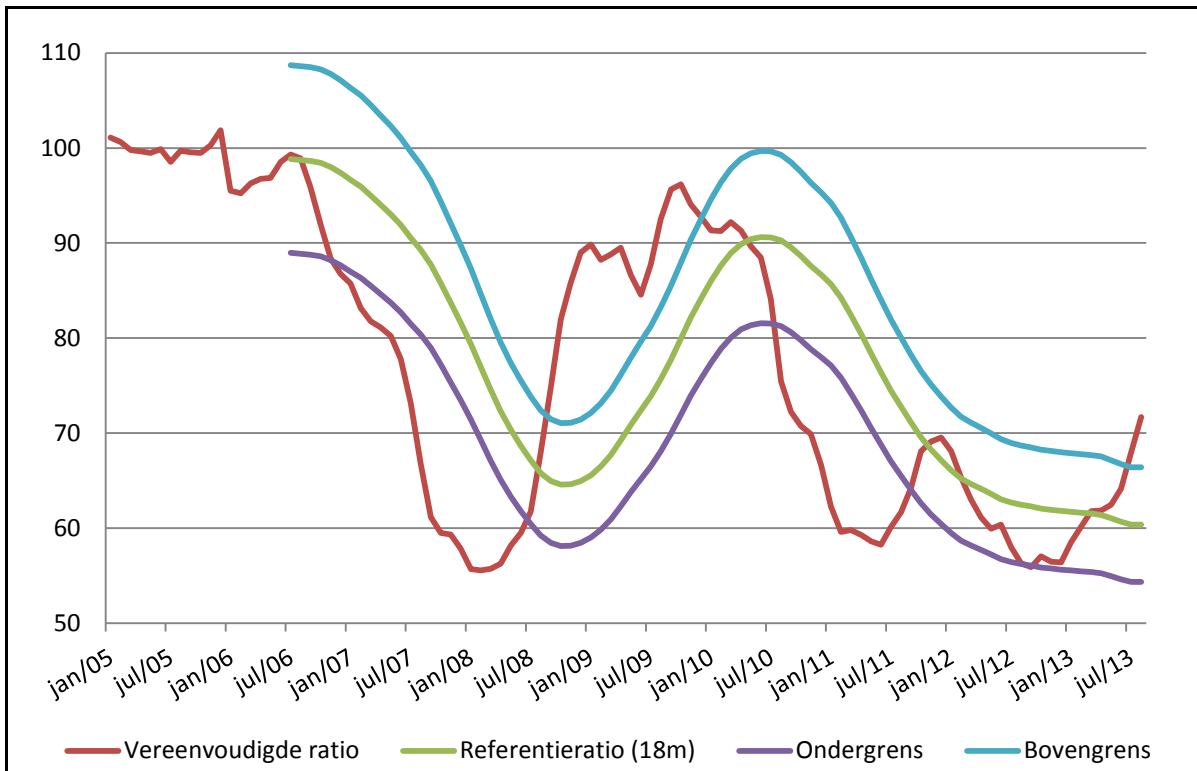
Teneinde een oplossing te zoeken voor de gevolgen van de extreme schommelingen van de diervoederprijzen sloot het ketenoverleg van de rundvleesketen, dat alle schakels uit de keten verenigt, op 29 januari een interprofessioneel akkoord af. Daarin wordt bepaald dat het ketenoverleg wordt samengeroepen wanneer de winstmarges van de rundveehouder onder druk komen te staan.

Om dit knipperlicht uit te werken werd, op vraag van minister Laruelle, samengewerkt met de FOD Economie. In overleg met alle schakels uit de keten werkte de FOD Economie een systeem van vereenvoudigde brutomarge uit. Hiervoor worden twee variabelen in kaart gebracht: de opbrengstprijz van een AS2 karkas (als proxy voor de inkomsten van de rundveehouder) enerzijds en de kostprijs van het voederrantsoen anderzijds. De verhouding tussen beide variabelen wordt maandelijks in kaart gebracht via de vereenvoudigde ratio

(uitgedrukt in index 2005=100). De referentieratio, welke het 18 maand voortschrijdend gemiddelde van de vereenvoudigde ratio is, geldt als basis voor de berekening van de onder- en bovengrens (+ of -10 % ten opzichte van de referentie-index). Wanneer de vereenvoudigde ratio de onder- of bovengrens overschrijdt, wordt het ketenoverleg opgestart.

Grafiek 2 Verloop van de vereenvoudigde ratio (opbrengstprijis/voederprijs)

(Index 2005=100)

Bronnen: eigen berekeningen, BEMEFA, BIRB

Met dit systeem in voege zouden de schakels uit de kolom samengekomen zijn in december 2006 (onderschijding), in augustus 2008 (overschijding), in augustus 2010 (tweede onderschijding) en in juli 2013 (tweede overschijding).

Vanaf juli 2013 wordt deze grafiek (met achterliggende gegevens) gepubliceerd op de website van de FOD Economie¹.

¹ http://economie.fgov.be/nl/fod/structuur/Monitoring_marktsectoren/rundvlees.